

Szerkesztőség, kiadó
 hivatal és nyomda
 Cluj-Kolozsvár, Ste. Baro
 L. Pop, - Brassai-utca

Az Uj Kelet telefonjai
 Szerkesztőség 977
 Kiadóhivatal 844
 Nyomda 996
 Tábori osztály 335
 és N. Sz. 338

A kizáratok kizárólag a
 szerkesztőségnek címez-
 nek. - Kizáratok nem
 duk vissza és nem ér-
 hetnek meg

UJ KELET

Redaction „Déli Ujs”

ZSEDO-POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak

Romániában
 Egész évre 400
 Félévre 220 lei
 Negyedévre 120 lei
 Egy hónapra 40 lei
 Egy szám ára pályaudvaron
 vidéken is 2 lei

Szlovákiában

Egy hónapra 25 sk
 Egy szám 1 sk

Hungáriában

Egy hónapra 20 dinár
 Egy szám 1 dinár

V. evfolyam, 115. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Szevan 1.

1922. május 28. Vasarnap

A két Bratianu

Nem tudjuk, hogy igaz, de így jelentik s kell hogy legyen benne valami: Bratianu Jonelnek nagy sikerei voltak Párisban. A francia politika Románia mellé állott, elismerte a román Bessarabiát és kötelezte magát, hogy orosz támadás esetén fegyverrel gyarapítja a román fegyvereket. Ugyanegy időben Bratianu Jonellel Bratianu Vintila is ott volt Párisban, ő is tárgyalta a maga embereivel, de az ő tárgyalásából nem harsognak a trombiták. Bratianu Jonel megkötötte a francia-román katonai szerződést, de Bratianu Vintila nem tudta megkötni a francia-román pénzügyi szerződéseket. Fontos az országra nézve Bratianu Jonel sikere is, de talán fontosabb volna Vintila sikere. Bessarabia kérdése, akárhogy pedzettek is Génuában, pillanatnyilag nem időszerű. De égetően időszerű az ország pénzügyi helyreállítása. Ha ez nem sikerül, hiába mondták Párisban azokat a szép tözstokat és hiába adott Bratianu Jonel ünnepeket interjúkat a sajtónak. Ha Vintila úras kézzel tér meg Bukarestbe, Jonel kezében se fogja senki észrevenni a nagyszerű szerződést. Az ország helyzete és a kormány sorsa ebben az órában a pénzügyek gyökeres szanálásán múlik. A külföldi adósságok kérdése, a bonok bevitelének kérdése, a pénz elértéktelenedésének kérdése, a belső drágaság kérdése árviákként dagad és elnyelődik a liberális kormány Nőbörkéjűt.

Nagyon érdekes és jellemező, hogy a franciák, mint mindig, ezúttal is csak politikai támogatásról akarnak tudni. Franciaország mint kötelező hódolatot elfogadja Románia francia orientációját. Előfűket és vérünket, mondják a kitűnő franciák, de zabot nem adunk. Pénzt a franciák nem nagyon hajlandók adni. Mit csinál ilyenkor egy tehetséges pénzügyminiszter? Ha az egyik bankár nem ad, átmeny a szomszéd bankárhoz. Bratianu Vintila ugylátszik hiába kilincsel a francia bankházaknál, át kellett mennie az angolok utcájába. Az angolok nyilván előkedényebbek lesznek, a londoni Rothschild-csoport talán mégis hajlandó lesz kello biztositókat és engedelmények ellenében nagyobb hitelt adni Romániának. Az ugynevezett nagyhittől és pillanatban még nem lehet szó, egyelőre csak az égető dolgok kölcsönéről. Romániának be kell váltania az elmúlt évek hátrálkos esedékességét, a külföldiek bonjait, rendeznie kell régebbi lejáratát és sürgősen meg kell javitania a pénzt, különben az ország kereskedőt és bankárjait abba a kinos helyzetbe hozza, hogy súlyos és kifizethetetlen adósságaik még súlyosabbak és kifizethetlenebbek lesznek. Nos, az angol pénzesoport állítólag készen mutatkozott arra, amire Vintila Bratianu nem kapott francia bankárt.

Bratianu Jonel külpolitikai orientációja Franciaország felé és Bratianu Vintila pénzügyi orientációja London felé már csak azért is érdekes, mert különös, szinte érthetetlen. A pénz rendszerint ugyanszint a politikát szokta csinálni, amit a kormánya. A francia frank francia politikát, az angol font angolt. Innen messziről enyhe abszurdumként hat, hogy a londoni pénzemberek pénzt adjanak az egyik Bratianunak, amikor a másik azt a politikát csinálja, amely Lloyd George népének ebben a pil-

latban nem kedves. Ha néfán tévednénk, örömet konstatalnánk a tévedést, örömet konstatalnánk, hogy a román politika ügyesen dolgozik, amit Bratianu Jonel Génuában csinált, hogy igyekezett hid lanni a francia és az angol ellentétek között, azt most egyelőre Bratianu Vintilával megcsinálja a pénzügyi mélységek felett is. Ha Vintilának sikerül, ez a sikere még nagyobb lesz,

mint Jonel sikere. De ha nem sikerül, bajba jut a híres erőszakó kormánv. Pénz nélkül Bratianuék nem az erőszakúok, de az üreskezűek kormánya lenne s mint ilyen, csak ideig-óráig tarthatná magát. Az ország népe már nem óhajt politikai sikereket, hanem az állapotok megszilárdulását óhajtja, hogy dolgozhasson, termelhesse és kikészítődjön a krízisek sorozatából.

Amerika új leszerelési konferenciát hív össze Washingtonban

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, május 27. Baltimorai jelentés szerint az Egyesült-Államok kormánya, amelyben a bankárok nemzetközi konferenciája Párisban és a hágai konferencia nem hozza elfogadható eredményt, javasolni fogja, hogy Washingtonban új konferencia üljön össze, amely az első washingtoni konferencia folytatásaként a haderek fejlesztésének korlátozását tárgyalná.

Lloyd George a franciák ellen

London, május 27. Lloyd George a tiszteletére rendezett villásreggelin a következőket mondta:

— A háborúban Anglia kilenc és félmillió embert mozgósított, őt vagy hat millió ember Franciaországban harcolt. Vajjon Angliának nem volna e joga beleszólni abba, hogy milyen legyen a béke. Jögóra van azoknak a nevében beszélni, akik a harcra elmentek és meggyomorodtak. Ha látni fogjuk, hogy minden jószándékunk ellenére is elfordulnak tőlünk volt barátaink, akkor sem fogunk az igazság és becsület útjáról letérni.

Poincaré nem akart háborút

Páris, május 27. A francia kamara ma megkezdte a külpolitikai helyzet feletti vitát. Kilenc interpelláció van napirendre tűzve.

Az első felszólaló Leon Daudet volt, aki felháborodását fejezte ki, hogy több lap szerint az 1911-ben választott kamara Poincaréval együtt háborút akart volna.

Poincaré válaszolt az interpellációra és felháborodását és megváltását fejezte ki az ilyen támadások ellen és az ellen, hogy egyes sajtóorgánumok szerint Fallieres, Poincaré elődje az elnöki székben, Poincaré megválasztásánál kijelentette volna, hogy az a választás háborút jelent. Ezt sohasem mondta Fallieres, ez hazugság.

Fallieres Andre, a volt elnök fia, tiltakozik apja emlékének megválasztása ellen, hogy neki ilyen kijelentést tulajdonítanak, holott jól tudja, hogy apja mindig nagy tisztelője volt Poincaréknak.

Több szóok a németek május 31-iki esedékességéről beszélt és kérdezték a miniszterelnököt, mit tesz Franciaország, ha Németország nem fizet Poincaré azt választotta s hangsúlyozta, hogy nem elég Németország jóakarására appellálni, hanem meg is kell mutatni a németeknek, ha nem bizonyítja ezt a jóakaratot, akkor Franciaországnak még vannak az eszközei, hogy Németországot erővel kényszerítse a fizetésre.

Bratianu szövetsége Franciaországgal

Paris, május 26. A Bratianu tiszteletére rendezett banketten Barthou felolvasta a Franciaország és Románia között kötött szerződés szövegét, melyet nemsokára a francia parlament elé terjesztenek ratifikálás végett. A szerződés 9. szakasza egyszersmin-

denkorra elismeri Románia teljes birtoклási jogát Bessarabiára nézve, melynek megvédésére Franciaország kötelezi magát.

Bratianu kijelentette a Petit Parisienne tudósítójának, hogy az angolok és franciák közti esetleges szakítás nagy szerencsétlenség volna egész Európára nézve. Ezért már Génuában megtett mindent, hogy a francia és angol delegáció között felfüggesztett nézeteltéréseket kiegyenlítse és elégtétellel állapítja meg, hogy a francia-angol szolidaritás erősebb, mintsem hogy azt futólagos incidensek megbolygathatják.

Bratianu miniszterelnök hazautazását néhány nappal elhalasztotta. A miniszterelnök csak kedden érkezik a fővárosba.

Ha Oroszország megtámadná Romániát

London, május 27. A „Daily Mail” tudósítója jelenti: Poincaré és Bratianu párisi tanácskozásainak politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak. Bratianu formális ígéretet kapott, ha Oroszország minden kihívás nélkül megtámadná Romániát, Franciaország ép úgy segítségére sietne Romániának, amint támogatást ígért Lengyelországnak is. Bratianu kijelentette az „Excelsior” című lap tudósítójának, hogy Franciaország és Románia hasonló helyzetben vannak és mindkét ország békét óhajt. Bratianu örömet fejezte ki, hogy Barthou oly szép színben tünteti fel a román delegáció génuai magatartását. Dicsőri Benost, Ninesioset és Skirmuntot s megállapítja, hogy az egység szelleme nyilvánult meg Génuában a kisanant és Lengyelország között. Boldog, hogy sikerült Franciaországgal a kötött egyezmény által még szorosabb kapcsolatba lépni. A Párisban tapasztalt szimpátia bizonyítja, hogy a francia közvélemény ismeri a két népet összefűző köteleket. Konstatálta, hogy a franciák elég jól ismerik Románia ügyeit, ezért a miniszterelnök megnyugodva tér vissza hazájába. (Rador.)

Lloyd George új találkozója Poincaréval

London, május 27. A Lux jelenti: A „Daily Mail” arról értesül, hogy Poincaré és Lloyd George június elején találkozni fognak Londonban, vagy Boulogneban, hogy a génuai konferencia gazdasági kérdéseiben elért eredményekről tanácskozzanak.

Csicserin az olasz-orosz egyezményről

Róma, május 27. Csicseria egy újságíróknak adott interjújában kijelen-

tette, hogy az Olaszország és Szovjetorszag közötti gazdasági összeköttetés szabályozása egész Európára előnyös. Csicseria, aki még Génuában tartózkodik, szerdán meglátogatta az ottani püspököt, akivel vallási kérdésekről tárgyalt.

Ma választanak Magyarországon

Visszaélés az ajánlóivekkel. Szilágyi Lajost kitiltották a kerületéből

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, május 27. A Bethlen-féle választási hadjárat rövidesen végetér. Vasárnap, az első választási turousban 141 nemzetgyűlési választókerületben ejtik meg a választást. Budapesti jelentés szerint az első turnusban 15-18 egyhangu szavazás lesz. A budapesti ellenzéki lapok a lapbetiltás veszélyével játszva hasábkon keresztül peraktálják a választási atrocitásokat, amelyeket egyrészt az állami pénzzel dolgozó egységes párt megfizetett ügynökei, másrészt a felsőbb helyről jövő nyomás által megfélemlített állami tisztviselők követnek el. Sullyos panaszok hangzanak el az ellenzék részéről, hogy a választási biztosok egyes jelöltek ajánlási ívét egyszerűen nem veszik át és így lehetetlené teszik, hogy a választáson résztvegyenek. A szociáldemokratapárt lapja, a Népszava legujsabb száma hirt ad arról, hogy a dorogi választókerületben husz bányamunkás ellen internácsi eljárás indítottak, mert a szocialista jelölt ajánlási ívét aláírták.

A választási visszaélések legszeszenciósabb ujdonsága tegnap délben terjedt el a budapesti pártkörökben. Szilágyi Lajost, a magyar legitimisták egyik vezérét és Bethlenék egyik legelkeseredettebb és legveszélyesebb ellenfelét Berettyóújfalui kivételével kerületének összes községeiből kitiltották. Szilágyi egy újságíróknak ezzel kapcsolatban a következő kijelentést tette:

— Tény az és megfelel a valóságnak, hogy kitiltottak kerületemből és mozgási szabadságomat a főszołgabíró Berettyóújfalura korlátozta. Kerületem többi községébe nem léphetek. Ennek az intézkedésnek az előzménye a következő: Szombat este itt elmondott programbeszédemnek olyan óriási sikere volt, hogy a nép tomboló éljenzés közepette kísért a lakásomig és a szeretet olyan jeleivel halmozott el, amire ebben a kerületben példa még sohasem volt. Ezek az események azután annyira megijesztették az én tisztelt ellenfeleimet, hogy jónak látták még ugyanazon az éjszakán kiadni egy véghatározatot, amelyben a másnapra engedélyezett népgyűléseimet öt különböző községben betiltják. Indoklás: hogy én három-négy nappal ezelőtt beszédeimben izgattam. Az egész dologban a legérdekesebb az, hogy azokon a gyűléseken, amelyeken állítólag izgattam, jelen volt maga a helyettes főszołgabíró is, aki ellenem ezt a határozatot hozta, de akkor nem szólt közbe, hanem hagyott nyugodtan izgatni. Ez kitalált mese. Ezzel elűtöttek attól a jogomtól, hogy a hátralevő öt községben, ahol még nem beszéltem egyáltalán, szóhoz is juthassak. A határozatot megfelel beztem.

május 27.

ÉSEK

díja szav-
 nedett szavak
 10 szög
 minemű fel-
 ző ajánlatok
 lban vehetők
 lftalnak. Erre
 2 lei 60 bani
 6.

magyar, an-
 t írógéppel
 otosan készül-
 titlaproda.
 3405-1

eg, 6-os ebéd
 ny és lámpa-
 lba.

megbízható
 16kben jártas
 keres. Cim
 ertsey György
 3809-1

et értő 28 éves
 eskedő vagy
 gyváradi Köz-
 3888-1

l vagy anélkül
 ónál Nagyvá-
 3877-1

szitot, esetleg
 ajtó 3.

alatti ház.
 kezni ugyanott.

llok legalább
 atot 26 leírt.
 3829-1

üzemben van,
 gyobbítás cél-
 ladóhivatalban.
 3891-1

romániai nagy-
 géptechnikus
 ur. urileány-
 ki neki elő-
 distenciát bizto-
 simerítő referen-
 a Vie Nouvele-
 3896-1

vendéglő
 3897-1

fizetéssel azon-
 z és manikűr

cm: széles és
 erzsza szőnyeg
 lügelné, Regele

kalcszalón
 Kossuth L.-u.)

szilgyártólaná

nyabben és nagy-
 tit. Vidéki meg-
 gokban is eszköz-
 r ára 65-70 lei.
 k kedvezmény.
 GVÁR

ráktárral szem-
 akás 3-87. szám.

kitandó ltr. Hit-
 ki három el-
 itéssel bír. Fix
 lei, szabad lakás
 lmek.

deknál hitoktatást
 megállapodás sze-

csak a megvá-
 atulírott címre

Nuszbaum Lajos
 (Piski) Simerita

özség elhalálozás
 zól állás azonnali
 ályázat hirdettek.

ni működést, kort
 ető okmánymáso-
 z alulírt elnögség-
 zési igények meg-

állapodás tárgyát
 megválasztott sza-
 akert és az itt
 int egyéb jövedel-

meghívottnak térít-
 2. május 20.

Taussig Sándor,
 hitk. elnök.
 (Krassószörényim)

alatt láttamoz.
 ez hirdetések
 ket. Fodításokat
 , Plata Unirei
 2917-1

Nyilvánosságra hozzák Herzl naplóját

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Évszázadok leforgása óta nem volt a zsidó nép kebelében olyan lenyűgöző egyéniség, aki annyira varázsa alá tudta volna hajtani az egész zsidóságot és eszméinek, meglátásainak, akaratának bolygóját annyira belé tudta volna égetni a széthullásnak indult zsidóság lelkébe, mint épen Theodor Herzl. A zsidó nép mai, politikailag tisztult helyzete a nemzetek között a zsidó testi és lelki regeneráció, a zsidó tudományok, a héber költészet reneszánsza és megerősödése, a nemzeti újjáéledés és az immár testet öltött palesztinai zsidó nemzeti otthon, mindez végső okaiban és kezdeteiben Herzl műve.

A zsidó nemzet legújabb korának történetírói körében, Herzl halála óta, újra és újra fölkiáltott a vágy, hogy ennek a csodálatos fenoménnek életrajzát és működésének történetét megírják. Van is már néhány kiváló becsü Herzl-életrajzunk, azonban ezeknek írta még mindig erősen meglátszik a rajongás és a szerető csodálkozó elfogultság. És ennek érthető okai vannak. Ezek az írók mindannyian Herzl kortársai, jórészt munkatársai voltak és Herzl egyéniségének testi lelki habitusának varázsa még most is fogva tartja őket. Eddig nem volt még olyan adatgyűjtemény, melyen keresztül belé lehetett volna tekinteni ennek a hatalmas léleknek népjöveket készítő műhelyébe és hacsak nem akartak prófétikus erőket magyarázatul elfogadni: szóval csodálkozásal, vagy rajongó istentisztelettel kellett állniok Herzl emlékezete előtt.

Most végre lehetőség nyílik, hogy belépilhassunk ebbe a lelki műhelybe és megismerhessük Herzl működésének és tetteinek leghívebb és legközvetlenebb tanúbizonyosságait: Herzl naplóját. Herzl naplója, a berlini Jüdischer Verlag kiadásában fog megjelenni az év június havában. A napló üzenetét könyvből áll, melyet három terjedelmes kötetben ad ki a vállalat. Júniusban az első kötet jelenik csak meg, melynek terjedelme hétszáz oldalnyi lesz. Akik a kéziratokat ismerik, úgy nyilatkoznak róluk, hogy Herzl naplója, a legmegragzóbb emberi dokumentumok közé tartozik, melyeket valaha is írtak. Az eddig még teljesen ismeretlen politikai tartalmával, nem csak a zsidóságban, hanem a nemzsidó körökben is óriási feltűnést fog kelteni, sőt egyes részeivel szenzációnak fog hatni. A személyi vonatkozásokon kívül, politikai szenzációkban már az első kötet is bővelkedik. Itt vannak pontos följegyzésekben és naplószerűen elmondva a cionizmus történetének alapvető politikai eseményei és adatai: Herzl személyes tárgyalásai báró Hirsch Móriccával, első gondolatok és vázlatok Herzl prófétai művéhez, a „Judenstaat“-hoz, a Bismarckhoz írt levél, Herzl beszéde a Rothschild-ház családi tanácskozásán, Badeni gróffal, az osztrák miniszterelnökkel való tanácskozásokról szóló följegyzések, a „Neue Freie Presse“ kiadóival folytatott harc (Herzl tudvaleg a N. Fr. P. egyik szerkesztője és irodalmi főmunkatársa volt), első londoni utjának leírása, tárgyalásai a legkiválóbb angol politikusokkal, irókkal és pénzügyi kapacitásokkal, részletes följegyzések a badeni nagyhercegnél történt fogadtatásáról, első utjáról Konstantinápolyba és fogadtatásáról a Fényes Portán.

A másik két kötet politikai szenzációi közé tartoznak azok a följegyzések, melyek II. Vilmos német császárral, Viktor Emanuel olasz királlyal, a pápával, Abdul Hamid török szultánnal, Ferdinánd bolgár cárral, Hohenlohe birodalmi kancellárral, Chamberlainnal, Bülow herceggel, Plehve és gróf Witte orosz miniszterekkel, Körber osztrák miniszterelnökkel folytatott politikai tárgyalásairól és megbeszéléseiről tudósítanak. Csak ha végig olvastuk ezt a csodálatos naplót, csak akkor tudjuk megérteni és teljesen méltányolni Herzl művét és csak akkor értjük meg azt,

hogyan a Balfour-deklaráció, a palesztinai zsidó nemzeti otthon politikai elismerései és praktikus fölépítése nem váratlan ajándékképpen érte a zsidó népet, hanem egy gigászi zsidó lélek megdöbbenő erejű előrelátásának, akaratának és munkájának konzekvens eredménye. Herzl naplóját méltó kiállításban, fementes papíron adja ki a Jüdischer Verlag.

Kormányváltás, vagy átszervezés a nemzeti párttal

A miniszterelnök kedden hazaérkezik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bratianu miniszterelnök visszatérése néhány nappal eltelt. A miniszterelnök Páris után Bécsben kívánt tölteni pár napot, ahol ugyan csak gazdasági jellegű tárgyalásokat fog folytatni. Bécsből azután Bukarestbe tér vissza Bratianu Jonel, ahol a meglehetősen összekuszált belpolitikai helyzetet kell tisztáznia. A Constantinescuval folytatott génuai tanácskozások eredményeképpen a javadalmi miniszter közeledni igyekezett a nemzeti párthoz, de kiderült, hogy a liberális párt és a nemzeti párt között semilyen formában sem képzelhető már el az együttműködés. Legkevésbé sikerülhetett ez a pótválasztások előtt, amikor a választási agitáció újabb éket vert a két párt közé. Constantinescu akciójának sikeretelenségét az „Indreptarea“ azzal magyarázza, hogy a kormány tagjai között nem volt meg ezirányban az egyetértés és többen a baloldali liberális miniszterek közül minden lehetőséget elkövettek, hogy az újabb kísérlet meghiúsuljon. Bratianu Vintila és a „Viitorul“ köré csoportosuló liberálisok elégedetlenek voltak a miniszterelnök és Constantinescu génuai meg egyezésével és ezért

ugyanabban az időben, amikor Constantinescuék tárgyalások kezdtek a nemzeti párt vezérével, a „Viitorul“ heves támadásokat intézett Vajda Sándor ellen, hogy ezáltal meghiúsítsa a meg egyezést,

smelynek amugy sem voltak nagy lehetőségei. A „Lupta“ tudni véli, hogy Constantinescuék Jorga Miklóst és Take Jonescut is fel akarják venni az új alakulásba, mert az ő közvetítésük által remélik közös kormányba vonni Maniuékat. Ez a törekvés természetesen a számításon kívül hagyott jelenlegi miniszterek részéről heves ellenzést talált. Bavatoitják tudják, hogy Constantinescu tervei szerint az új kormányban Vaitoianu, Florescu, Antonescu, Mosoiu és Cosma miniszterek már nem foglaltak volna helyet. Az utolsó héten a liberális klubban lázas tanácskozások folytak, minden pártárványt külön megbeszéléseket tartott és óvatosan készültek a legközelebbi napok eseményeire, mert tudják, hogy Constantinescu akcióját Bratianu miniszterelnök is támogatja. Bratianu Vintila, Marsescu, Duca és Sassu csoportja a miniszterelnök hazatérése után fog akcióbba lépni, hogy az új alakulást elgáncsolja. A nemzeti párttal mindenki meg akar egyezni, de a párt belső árnyalatai között sokkal mélyebbek az ellentétek, semhogy a békés meg egyezés lehetősége nyitva álljon.

A vintilisták inkább az egész kormány távozását óhajtják, semhogy olyan féliberális kormány jusson uralomra, amelyben Constantinescunak döntő szerepe volna.

A különböző pártárványok vezetői között a béke csak látszólagos és az ellentétek a miniszterelnök hazatérése után elemi erővel

készülnek kitörni. Bratianu Jonel kedden érkezik Bukarestbe és bizonyos, hogy a jövő hét folyamán döntő jelentőségű belpolitikai események következnek be.

A közoktatásügyi miniszter Aradon

Arad, május 27. Angelescu közoktatásügyi miniszter tegnap délben ide érkezett. A magyarság vezetői Angelescu ittartózkodását arra akarták felhasználni, hogy a betiltott gimnázium ügyét kedvezően elintézzék. A miniszter tegnap sorra látogatta az iskolákat, több egyházi vezetővel folytatott tárgyalásokat, köztük a katolikus egyház gondnokai-val is. A betiltott iskola ügyéről azonban nem esett szó.

Angelescu az éjszakát a pályaudvaron töltötte el, mert úgy tervezte, hogy még az éj folyamán visszautazik a fővárosba. Zima Tibor, a magyarság jelöltje a minisztert hálókocsijában felkereste és kérte, hogy a felfüggesztett gimnázium ügyét intézze el kedvezően. A miniszter megköszönte Zima felvilágosításait és ígéretet tett az ügy megvizsgálására. Kijelentette még, hogy nem helyes, hogy iskolát az iskolai év végén függesztettek fel és módot fog nyújtani, hogy az iskolaévet befejezhessék.

Délelőt Glatfelder püspök vezetésével küldöttség jelent meg a miniszternél és arra kérte, hogy tegye lehetővé a felfüggesztett gimnáziumnak az iskolai év befejezését.

A miniszter válaszában kijelentette, hogy az iskolaügyben nem intézkedhetik egyedül, mert azt a kolozsvári reszort intézkedésére zárták be. Javasolta, hogy utazzanak fel Bukarestbe, ahova majd felkereti az ügy referensét, azután intézkedni fog.

A küldöttség meglepődéssel vette tudomásul a miniszter kijelentését. Angelescu miniszter még a délután folyamán visszautazik Bukarestbe.

— Tömeges kilépések a kolozsvári rendőrségtől. Több cikkben foglalkozott az Uj Kelet az államrendőrség tagjainak tarthatatlan helyzetével és ezzel kapcsolatban a kolozsvári rendőrségben támadt elégtelenséggel. Az új inkadráláskor a közrendőrök fizetését az összes pótlékokkal együtt havi 570 leiben állapították meg és a rendőrpáncsnok sem kapott 1050 leinél többet havonta. Ezt a hallatlanul csekély fizetést sem folyósították soha rendszeresen, legtöbbször csak a hónap végén fizették ki. A nyomorgó rendőrök hiába kérték többször helyzetük javítását, nem történt intézkedés. Emiatt azután a 280 tagból álló rendőrállományból egyszerre százhatvanan léptek ki. Most pedig, június elsőjén újabb 45 ember válik meg a rendőrségtől és így Kolozsváron mindössze 75 közrendőr és 40 aliszta marad, a közbiztonság fenntartására. Popovici rendőrprefektus távirati intézkedést kért a kormánytól.

Mese az aranyóráról

Póru jár ékszerész, aki tolvajának az utiköltséget is megfizette

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Tragikomikus izü bünygyi jelentést tett Dunky Béla kolozsvári ékszerész a rendőrségben. Meglopták az üzletében, a gyanúsított egyént megtalálta, de a tolvajt nemcsak hogy nem tartóztatták le, hanem a vasuti jegyét is megfizette magának a károsult kereskedővel Dunky Béla, aki most maga is belátja, hogy nem viselkedett elég erélyesen és hagyta, hogy a gyanuba vett egyén az ő költségén ugorjék meg Kolozsvárról, így mondotta el az esetet:

— Pénteken délután egy magasztartemű, elegánsan öltözött hölgy állított be a Calea Victoriein levő üzletembe. Be is mutatkozott, hogy ő Gheorghie János 83. gyalogezredbeli főhadnagy felesége s a jegygyűrűjét akarja eladni, mert hónap vége van és sürgősen szüksége van pénzre. Átvettem a sima karikagyűrűt, hogy megvizsgáljam. Eközben egy ismerős fiatalember jött be, akivel alig néhány percig tárgyaltam és most már határozottan emlékszem rá, hogy az állítólagos főhadnagyné ezalatt a háttam mögé került. Amikor a fiatalember elment, megkérdeztem a hölgyt, mennyit kér a gyűrűért. Megakadtunk 180 leiben.

— Alig telt el tíz perc a hölgy távozása után, észrevettem, hogy a dolgozóasztalomra kirakott holmi közül egy háromezerleteres lelt érf aranyóra eltűnt. Gyanum önkénytelenül is az állítólagos főhadnagynéra terelődhetett, mert más nem jött abban az időben az üzletemben, csak még az a fiatalember, akit jól ismerem. Kiszítem a vasuti állomásra, ahol csakhamar megpillantottam az én gyanus üzletfőletem. Besiettem az állomás épületekén levő vasuti rendőrség irodájába s s kértém a szolgálatot teljesítő Negrutiu detektívet, hogy igazoltassa az állítólagos főhadnagynét és elmondottam neki az előzményeket. A detektív eleget is tett kérésemnek, de a hölgynek nem voltak igazoló iratai, csak egy névjegyet mutatott fel, amelyen Joan Gheorghie főhadnagy neve volt olvasható. Negrutiu detektív telefonon megkérdezte a 83. gyalogezred információs irodáját, hogy ilyen nevű tiszt van-e az ezredben és azt a felvilágosítást kaptam, hogy Joan Gheorghie 83. gyalogezredbeli főhadnagy tényleg létezik, de szökésben van, mert a katonai közlélemzési irodától, ahol alkalmazásban volt, több ezer lelt sikasztott.

— Közben egy eseléd sürgősen hazahívta Negrutiu detektívet, a kinek a felesége nagybeteg és az épen akkor odérkező barátját, egy sziguranca altiszatet arra kérte, hogy a gyanuba vett nő ne engedje elutazni. Az altiszinek ismét elmondottam a történeteket, mire ő kérte, hogy foglaljam írásba az állításaimat, de ha a gyanum nem igazolódik be, nagy kellemetlenségem lehet belőle. Emiatt aztán nem vettem fel jegyzőkönyvet, amire a hölgy bátoragot kapott és tiltakozni kezdett a zaklatás miatt. Majd, amikor a Bukarest felé induló személyvonat elment, követelte, hogy meri feltartóztattam, fizessen meg a vasuti jegyét. Az altiszet közbelépésére azután gyorsvonatra szóló jegyre cseréltem be a hölgy jegyét és az ötven lelt költséget a saját zsebéből kellett fedeznem. A gyorsvonattal azután nemcsak az állítólagos főhadnagyné utazott el, hanem a sziguranca altisz is.

A rendőrség táviratot adott le a Kolozsvár és Bukarest közötti nagyobb állomásokra, hogy a gyanus asszonyt az adott személyleírás alapján, ha felismerik, tartóztassák fel és kísérjék vissza Kolozsvárra.

Az erdélyi

Pa

Az

Dés, május vezetésével, n irtuk, több e dorolt ki Pales le végleg. A előtt indultak földjén élnek újabb erdély számára. A z letes és fonto számoltak b palesztinai sz — aki Panet gyakorlott ga a következő képet tudna vándorolt zsid

Kaufmannból küldötté hozzátartozói hogy kivül ehaltu indn legtöbbje gy akik az oro következtébe és most Ere életet kezdé és az orosz hamarosan sz zett. Az erd kal vitt tehe litert osztot kivándorlók g a hajó eg tagjává nev

A hajó érkezett Be Herman dr. ban, aki tar nába, autón véti ünnepeket palhetők. A maradt, azo A kirakodá állatokat és az Afula ma tották. Ez a ből áll, itt f dóság nagy

Kaufman azóta Palesz ben beszám vitt szarvas gormá megszerzété el is adták.

— Bolg fiából jelent terehőz teg Az olasz h iratot intő szőnetet me ves vendég ama óhaján nép között rátság léte einök kösz távirattal v

Pál

A Tarb Egyesület l yázatot hi két igazgat Pályázh iskolai zsid hagyomány veitetésük zesség a n lembe val a héber ny nio, hogy ven tanítsá dig olyan hogy a hé tanításra

A pályáz 1. középisk tanulmány eddigi müi — valamé pályázatok (1922 juni Országos 2 kárságához küldhetők Cluj, 1

TUNGSRAM

Ha gyorsan kizsugár, jó tüzfűt akar, forduljon Frenkel-fatelephoz

(volt János és Tse) Strada Aprilianului (Gyulagvár-u.) 13. Telefon 2-80, 4-01, 2-85.

Aranyóráról

Ékszerész, aki az utiköltséget megfizette

izü bünyűgyi fel- nyky Béla kolozsvári rendőrségen. Meg- pen, a gyanúsított a de a tolvajt nem- artóztatták le, ha- yét is megfizette- sult kereskedővel- most maga is be- a viselkedett elég- ta, hogy a gya- az 6 költségén- szavárról, így mon-

elülán egy magas- an előzőtt hölgy a Victorien levő- muszkóztott, hogy 83. gyalogezred- esége s a jegy- adni, mert hónap- sen szüksége van a sima karika- vizsgáljam. Eköz- tatalomber jött be, percig tárgyal- határozottan em- az állítólagos fő- a háttér mögé a füstlembert el- tem a hölgyet. ürt. Megalkud-

tiz pere a hölgy- revelttem, hogy a kirakott holmi kö- erőszak lelt erő- banum önkényte- zos főhadnagyéra- más nem jart ab- ülemben, csak per, akit jól isme- vasuti állomásra, repültantottam az- nemt Besiettem az- levő vasuti raad- kórem a szolgál- grudu detektivet, állítólagos főhad- dítottam neki az- detektív eleget is- a hölgynek nem- t, csak egy név- t, amelyen Joan- gy neve volt olvas- tív telefonon meg- gogezred informá- ilyen nevű tiszt- és azt a felvilá- y Joan Gheorghé főhadnagytény- ében van, mert ezési iródtól, ahol- többezer lelt sik-

eseléd sürgősen- detektivet, aki- ybeteg és az épen- ritája, egy szigu- a kérte, hogy a- engedje elutazni. t emondottam a- kérté, hogy fog- tásaimat, de ha a- zoldók be, nagy- hot belőle. Emiatt- fel jegyzőköny- bitorságot kapott- t a zaklatás miatt- karest felé induló- t, követelte, hogy- a, fizessem meg a- állított közbelépé- natra szóló jegyre- y jegyét és az- t a saját zse- zednem. A gyors- csak az állítóla- zott el, hanem a-

tratót előtt le a- resti közötti na- hogy a gyanus- zemélyleírás alap- artóztassák fel és- szavára.

Strada Aprinjeavelor- ten 2-80, 4-01, 2-85.

Az erdélyi zsidó kolonisták Palesztinában

Az Uj Kelet tudósítójától

Dés, május 27. Paneth Hermann vezetésével, mint azt annakidején meg- írtuk, több erdélyi zsidó család vándorolt ki Palesztinába, hogy ott telepedjék le végleg. A kivándorlók még husvét előtt indultak utnak, ma már Palesztina földjén élnek és előkészítik a talajt az újabb erdélyi kivándorló csoportok számára. A zsidó munkának e becsületes és fontos előharcosai több levélben számoltak be már hozzátartozóiknak palesztinai sorsukról. Kaufmann József — aki Paneth Hermann unokaöccse és gyakorlott gazdász — leveléből vesszük a következő adatokat, amelyek némi képet tudnak adni az Erdélyből kivándorolt zsidó telepések utjáról.

Kaufmann József első levelét Suinából küldötte Désre, ahol közvetlen hozzátartozói vannak. Ebben megírta, hogy kívülük még 350 oroszországi ehaluc indult el Palesztina felé. Ezek legtöbbször gyáros és nagykereskedő volt, akik az oroszországi rendszerváltozás következtében elvesztették vagyonukat és most Erec Jiszraelben készülnek új életet kezdeni. Az erdélyi kivándorlók és az oroszországi kivándorlók között hamarosan szoros együttérzés keletkezett. Az erdélyi kivándorlók a magukkal vitt tehenek tejéből naponta húszt hirt osztoztak szét a hajón az orosz kivándorlók gyermekei között. Kaufmann a hajó egészségügyi bizottságának tagjává nevezték ki.

A hajó pészach előtt egy nappal érkezett Beyruthba, ahonnan Paneth Herman dr. Mihelfi Albert társaságában, aki tanulmányutra ment Palesztinába, autón Hajfába ment. Ők a husvéti ünnepeket már Palesztinában ünnepelehtették. A többi kivándorló a hajón maradt, azon folytatták útjukat Hajfáig. A kirakodás simán ment végbe. Az állatok és a mezőgazdasági eszközöket az Afula melletti Khal-Adaszba szállították. Ez a telep jelenleg néhány házból áll, itt fog felépülni az erdélyi zsidóság negy kolóniája.

Kaufmannól t b levél is érkezett azóta Palesztinából. Ezekben a levelekben beszámol arról, hogy a magukkal vitt szarvasmarhák eladásához szükséges kormányhatósági engedélyt már megszerezték és az állatok egy részét el is adták.

Bolgár-olasz barátkozás. Szó- fiből jelentik: Stambulinszky miniszterelnök tegnap hazaérkezett Genuából. Az olasz határról a miniszterelnök táviratot intézett Factához, amelyben köszönetet mond a bolgár delegáció szíves vendéglátásáért és kifejezést ad ama óhajának, hogy az olasz és bolgár nép között maradandó és őszinte barátság létesüljön. A bolgár miniszterelnök köszönetére Facta meleghangú távirattal válaszolt.

Pályázati hirdetés

A Tarbut Országos Zsidó Iskola-Egyesület Központi ügyvezetősége pályázatot hirdet a cluj-i középiskolaihoz két igazgatói állásra.

Pályázhatnak olyan okleveles középiskolai zsidó vallású tanárok, akiknek hagyományos zsidó szellemben való nevelítésük és életmódjuk személyi kezesség a nevezett iskolának ilyen szel- lemben való vezetésére. A pályázóknak a héber nyelvet oly mértékben kell bir- niok, hogy szaktárgyaikat héber nyel- ven tanítsák. A nyelvzakosoknak pedig olyan jártassággal kell birniok, hogy a héber nyelv kezdőfokon való tanítására alkalmasak legyenek.

A pályázati kérvényhez mellékelendő: 1. középiskolai tanári oklevél, 2. egyéb tanulmányaikat bizonyító okmányok, 3. eddigi működésükről tanuskodó iratok — valamennyi hiteles másolatban. A pályázatok 5682 sziván hó 12-éig (1922 június 8-áig) bezárólag a Tarbut Országos Zsidó Iskola-Egyesület Főtit- karságához Cluj, str. N. Filipescu 1 a küldhetők be.

Cluj, 1922 ijjár hó 24-én. Dr. Fischer József, A T. O. Zs. I. E. elnöke

Lloyd George beszámolója Genuáról

Felszólította a parlamentet, mentse meg Orosz- országot. Az angol-francia viszonyról és a jóváté- telről a jövő héten beszél. Az unionisták bizalmat- lansági indítványát nagy többséggel leszavazták

Az Uj Kelet tudósítójától

London, május 27. Lloyd George ma tartotta meg nagy beszámoló be- szédét az angol alsóházban. Ezeket mondotta.

Nem az angol francia viszony- ról, vagy a német jóvátételről fogok beszélni, erről csak a jövő héten fogok beszámolni. Beszédem most csak a genuai konferenciáról és az orosz kérdé- ről fog szólni. A konfe- rencia mindvégig barátságos hangon tárgyalta nemcsak ezt, hanem minden kérdést. Ezt tényekkel fogom bizonyítani. A Ház tagjaira bizom azután az ítéletet, hogy a konferen- cia sikeres volt-e. Ehhez szükséges, hogy a helyzet minden lehetőségét szemlélőt tartásák. Remélem, nem lesz alkalmam ezt a figyelmeztetést megismételni.

Az angol képviselők érkeztek legkésőbb Genuába. De mégis eljöt- tek, mert Oroszországgal, legyen a szovjeturalomról bárkinek akármilyen véleménye, meg kellett egyeznünk. Európában most is háborus a han- gulat, bár a békét megkötötték s erről még sok mondanivalóm lesz, de jelenleg nem foglalkozom vele. Tény az, hogy

a konferencia ülésé- zése alatt te- kintélyes számú katonai csapa- tokat irányítottak a határookra

és hogy Európában a nemzetközi gyűlölet és fenyegető konfliktusok atmoszférája uralkodott. Harminc- négy nemzet képviselője ült egy asztalnál az orosz delegátusokkal, akik egymagukban több emberi nyo- moruságot, szegénységet, pusztulást és éhséget képviseltek, mint a többi nemzetek együttvéve és még csak kilátásuk sem volt arra, hogy segít- séget kapnak a többi népektől. Orosz- országnak kilátástalan a helyzete és nincs remény arra, hogy bármilyen kormányzat alatt is ki tudjon gázolni a piszokból, amely a legnagyobb önfeláldozásra képes. Nincs értelme kételkednünk abban, hogy

az oroszok nagyon veszedel- mesek lehetnek szomszédjaikra.

Olyan férfiak ültek velünk a zöld asztalnál, akik jelenleg annak a félelmetes és a legnagyobb nyomor- ban sanyló népnek a korlátlan hat- almát képviselik, amelyel egymag- ukban összekötötést tudtak létesí- teni Oroszország és a külvilág között és ezáltal megmentették népüket az éhségtől és a dőghaláltól. Orosz- ország kincseit e férfiak nélkül nem lehet a többi államoknak hozzáfér- hetővé tenni, háboru és béke Orosz- országgal csak általuk lehet. A kér- dés az volt, vajjon Oroszország az ő másfélmillió főnyi tartalékos had- seregével, amellyel bármelyik per- cben előretörhet, visszavonuljon-e. Erre három lehetőség volt:

- 1. az erőszakos beavatkozás, amelyet meg is kíséreltek, ered- ménytelen maradt;
2. Oroszországot sorsára bízni, amíg elfogadható kormánya lesz és 3. az a lehetőség, hogy Pitt módszerrel alkalmazzuk, a gazda- sági összekötötés helyreállítására.

En magam természetesen a meg- egyezés híve voltam és vagyok.

Genuában az első lehetőség- ről, az erőszakról, soha szó nem esett, a második módot senki sem ajánlotta. És ha én most mégis ez- zel a politikával foglalkozom ez csak azért van, mert ez az egyedüli po- litika maradt hátra, ha a harmadik lehetőség eredménytelen marad. Ma magára hagyjuk Oroszországot, amíg a jelenlegi kormány visszalép, való- színűleg

még szélsőségesebb kommunista kormányservezet, de még in-

kább katonai diktatura fog kö- vetkezni.

Az ilyen politika mellett beszélhet e azután valaki arról, hogy Európa békét akar.

A német orosz szerződés két- ségtelenül nagy hiba volt Német- országtól. Nem akarok ostoba meg- hamisításokkal és katonai szerző- désekkel foglalkozni, amelyek néhány könnyen hívó kivételével senkit sem tévesztenek meg, csak a szerződés jelentősége érdemli meg, hogy vele foglalkozzunk. Mindakét nagy nemzet bizonyos mértékig szövetségese egy- másnak. Mind egyikük olyasmit kö- vetett el, amivel diszkreditálta magát a többi nemzeteknél. A békét meg- kötötték velük és névleg a szabadság alapján állanak velük, de ők csak egymáshoz tartozóknak érzik magu- kat a többi népekkel szemben. Ezek voltak a helyzet alapvető tényezői. A nehézségek megmutatták, hogy mind a két nép között közösen meg- vannak ezek a tényezők. A közös szerencsétlenség és a közös elkese- redés és annak a közössége, hogy a tárgyalásokat mindketten pesszimisz- tikusan fogták fel, főleg a bizottsá- gokban okoztak nehézségeket. Ezek olyan érzések, amelyek a legerősebb barátsággal fűzte őket össze. Német- országot lefegyverezték és ha sük- séges, teljesen képtelenné lehetne tenni a védekezésre.

De azt nem akadályozhatjuk meg, hogy Oroszország fel ne fegyverkezék, ha mindkettőjü- ket a kétségbeesésbe kergetnék.

Németország, minthogy nincs meg a szükséges tőkéje, nem tudja Orosz- országot gazdaságilag kielégíteni. Az egyik országban az összes tech- nikai segédeszközök vannak meg, a másikban pedig a természeti le- hetőségek.

Remélni akarom, hogy figyel- meztetésemet, amelyet most Önök- höz intézek, évekig nem kell majd emlékeztetükbe juttatnom. Az ese- ményeket, amelyek néhány év alatt bekövetkezhetnek, az államférfiaknak kell előkészíteni. Fölszólítottam a par- lamentet, amely nemcsak ezért a nagy országért, hanem egész Euró- páért viseli a felelősséget,

mentse meg Oroszországot és hozza olyan helyzetbe, hogy kielégíthesse a világ szükség- leteit.

De mindenekelőtt hátrítsa el azt a veszedelmet, amely Európa jövőjét fenyegeti, ha semmimem történik a meg nem értés, a gyűlölet és az ellentétek megszüntetésére. Ha ezt a kérdést a hágai konferencia prak- tikusabban fogja megtárgyalni, akkor

Európa összeomlása elkerül- hető lesz.

Lloyd George után Asquith emel- kedett szólásra. Az unionisták tiltá- kozásukat jelentették be a kormány- nak Oroszországgal szemben foly- tatott politikája ellen és javaslatot terjesztettek elő, amelyben követelik a külügyi hivatal vezetőségének a lemondását. A javaslatot 235 szava- zattal 26 ellenében elvetették. Mel- lette csak a disszidens unionisták foglaltak állást, a munkáspárt tar- tózkodott a szavazástól.

Hivatalos órák a cseh konzul- átuson. A kolozsvári cseh konzulátus a következők közlését kéri: Tekintettel a hivatalos órák újjászabályozására, a csehszlovák köztársaság konzulátusánál a felek kizárólag csakis délelőtt 10-től 12 és fél óráig fogadtatnak. Ezek az órákon kívül, vasárnapokon úgy, mint a román hatóságok által tartott ünne- peken, nincsenek hivatalos órák.

Megtalálták a Szabó és Janovitz cégek betörőit

Az Uj Kelet tudósítójától

Régóta nyomoz Kolozsvár rendőr- sége több ismeretlen tettes után, akik hónapokkal ezelőtt ugyszólván végig- fosztogatták Kolozsvárt, anélkül, hogy a nyomukra akadtak volna. Szerdán délután aztán véletlenül kézrekerítették az egyik betörőbandát, amely Janovitz Géza és Szabó Jenő üzletét törte fel és azután tünt el Kolozsvárról.

A III. kerületi rendőrséghez beosztott Sternberg detektív hivatalos ügyben Bánffyhyunadra utazott. Az utcán fel- tünt neki egy gyanusan viselkedő fiatal- ember és igazolásra szólította. Az illető Alexa László timársegédnek mondotta magát és váltig erősitgette, hogy három éve van már Bánffyhyunadon, de munka- adójánál kiderült, hogy csak december óta van a városban. Alexa ezután már nem is próbált tagadni. Beismerte, hogy még három társával ő követte el a Szabó Jenő üzletébe történt betörést, amikor körülbelül negyvenezer lei ért- kéü árut és ezer darab ezüstkoronást loptak el. Más betörésről nem akart tudni s az ezüstpénzről azt állította, hogy egy pásztor elvette tőle a Hója- erdőben.

Alexa vallomása alapján a detektív csakhamar elfogta három cinkostársát, Lázár János, Balla Ferenc és Kerekes József vendéglői alkalmazottakat is, akiket külön-külön hallgatott ki s Alexa beis- merésének felhasználásával beismerésre bírta Balla Ferencet, aki elmondotta, hogy Alexa László volt a vezérük és az ő kezdeményezésére törték be Jano- vitz Géza ruháüzletébe, ahonnan majd- nem hatvanezer lei értékű ruhaneműt raboltak el. Más betörésről ezek sem akartak tudni s egyik orgazdájukat, Kerekes István kolozsvári szabómestert is csak a keresztkérdések sulya alatt árulták el.

A négytagú betörőbandát Kolozs- várra hozták, ahol házkutatást tartottak Kerekes Istvánnál, akit szintén őrizetbe vettek. A rendőrség most a többi org- azda után nyomoz és azt akarja meg- állapítani, hogy Alexa és társai még hol követtek el betörést. A nyomozás lefolytatásáig is a foglyokat átadták az ügyésznek.

Letartóztatták a Verböczi-kü- löntmény gyilkosait.

Nagyváradról jelentik: Egy már feledésbe merült vérfürdő tetteseit tartóztatta le tegnap a váradai ügyészség. 1919 áprilisában a román csapatok Váradra való bevo- nulása előtti napon a magyar nemzet- örség kebelében alakult Verböczi-kü- löntmény tagjai bestiális módon meg- gyilkolták dr. Csordás Józsefet és még husz román polgárt. A nyomozás rögtön megindult, azonban az eset zava- rossága miatt a vizsgálat nem vezetett a kívánt eredményre. A szükséges adatok fáradságos összegyűjtése után dr. Bianu Jenő sziguranca vezérfel- ügyelő, Cosac őrnagy hadbíró, Diaco- nescu rendőrfőnök, dr. Sovrea Valér főügyész több rendőrtiszt társaságában tegnap Nagyváradon letartóztatta a Ver- böczi-küöntmény nyolc tagját, akik minden kétségget kizáróan résztvettek a vérfürdő elkövetésében. A tetteseket a nagyváradai hadbíróóság fogházába száll- lították.

A distingvált izléssel berendezett Peile- féle festő műterem Str. Saguna 13. sz. alatt (v. Bartha Miklós-u.) f. hó 3-tól már fényképeseti műteremmel alakitva áll a nagyobb igényű uil közösség rendelkezésére. Gárdi Imre cégtulajdonos szakavatott vezetésével.

Kolozsi sósfürdő

Legjobb fürdő reumatikus bántalmak ellen. Meleg és hideg sósfürdő. Nap- fürdő. — Uj gépek és uj kádák. — A kolozsi sósfürdő június elején nyílik meg. — A vendégeket kérjük gondos- kodjanak idejkorán szobákról. — A fürdő szállóadját teljesen átalakítottuk. Részletes felvilágosítást szivesen nyújt

A kolozsi fürdő igazgatósága

HIREK

— **Ma érkezik vissza a királyi pár.** Bukarestből jelentik: A királyi pár vasárnap érkezik vissza Athénből a fővárosba.

— **A hősök ünnepe Bukarestben.** Bukarestből jelentik: A hősök napját mindegyütt nagy ünnepélyességgel ülték meg Bukarestben a metropolitán ünnepi istentisztelet volt, délután hazafias ünnepélyeket tartottak, este pedig a Nemzeti Színházban díszelőadás volt.

— **Nem javult a kommunista-per vádlottjainak a helyzete.** Bukarestből jelentik: A kommunista per vádlottjai újabb beadványt intéztek a hadügyminiszterhez, akitől kérték a vizsgálát elrendelését a Dobrogeanu Gherea és a többi vádlottal tanúsított bánásmód miatt. Davidoglu tábornok minapi rendelkezései dacára a vádlottak helyzete semmit sem változott. A kommunista perben ma kihallgatták Trancu-Iasi volt munkügyi minisztert, aki Max Goldstein egy kérdésére kijelentette, sajnálatos, hogy egy közönséges gyilkos miatt szenvednie kell itt annyi embernek elveit.

— **Etnikai kisebbség-e Romániában a zsidóság?** Ezzel a címmel a bukaresti zsidó intellektuális egyesülete „Associatiunea Unirea” pályázatot írt ki egyetemi hallgatók számára. A pályázati határidő június ötödike és dr. Lázár Mayersohn Calea Mosilor 97, Bukarest címre küldendő. A három legjobb értekezést 1500, 1000 és 500 lei díjjal jutalmazzák. Az értekezéseket román nyelven kell megírni, olvasható írással és jelképpel ellátva dupla borítékban. Pályázhat minden Nagyrománia területén élő zsidó egyetemi hallgató.

— **Robbanás a bécsi tölténygyárban.** Bécsből jelentik: Tegnapi délután a Blumau-féle tölténygyárban tűz ütött ki, amely a vízhiány miatt pillanatok alatt átterjedt a szomszédos épületekre is. A robbanás áldozatainak száma 19 halott és 300 sebesült. A kár sok millió.

— **Egységbe akarnak szerveződni egész Európában az agráriusok.** Bécsből jelentik: Az európai agrár-internacionális musnak Spanyolországban voltak első gyűlései, a mozgalomnak szélesebb hullámzást adott a dr. Heim bajor parasztképviselő által megszervezett mozgalom és az Oroszországban fellépett agrár-internacionális apostolok tevékenysége. A nemzetközi agrárszövetség kialakulása, a zöld internacionálé, egész Európa munkaadó mezőgazdasági birtokainak szervezetét jelentené. Ennek a törekvésnek megvalósítása lesz egyik pontja a szeptember elején Dublinban, az ir fővárosban tartandó nemzetközi agrárkongresszusnak. A párisi nemzetközi agrárszövetség megbízottja Russo olasz képviselő, az agrárius olasz néppártnak egyik vezetőpolitikusa most azért van Budapesten, hogy a magyar agráriusok részvételét a dublini kongresszuson biztosítsa. Russo Porosz-, illetve Bajorországból jött Budapestre, ott Kronával, illetve dr. Heimmal tárgyalta a németeknek nemzetközi agrárszövetségbe való belépéséről. Russo utja agitációs és szervező ut az agrárius világmozgalom érdekében.

— **A szerb királyi amnesztiát ad.** Belgrádból jelentik: A lapok szerint Sándor király esküvője alkalmával széleskörű amnesztiát fog adni, különösen a politikai elítélteknek. Amnesztiát kapnak a kommunista-per elítélteit és a király ellen elkövetett merénylet halálraítélteit tettei is.

— **Alpesi sajtókonferencia Linzből jelentik:** Csütörtökön megkezdődött az első alpesi újságírógyűlés, amelyen határozatot fogadtak el, hogy megkeresik az osztrák kormányt és a törvényhozást és felszólítják az ausztriai sajtó helyzetének előmozdítására, főképpen az újságírók jogi, gazdasági és szociális érdekeinek megvédésére külön újságírókamarákat szervezzenek. A gyűlésen birodalmi német és ausztriai újságírók vesznek részt.

— **Életfogytiglani kényszermunka in contumacia.** A kolozsvári hadbírósg ma tárgyalta Korosa Sándor és Balázs Endre bűnperét a vádlottak távollétében. A vád szerint Korosa és Balázs 1919 áprilisában rálöttek a Mátyásfalvára bevonuló román csapatokra, akik e két komitácistát foglyul ejtették és a váradi ügyészségi fogházba szállították. A foglyok egy évi vizsgálati fogság után ismeretlen helyre, valószínűleg Magyarországra szöktek. Mivel a legszorgosabb kutatás dacára sem sikerült a hadsereg merénylőit kézrekeríteni, a hadbírósg in contumacia ítélté életfogytiglani kényszermunkára Korosa Sándort és Balázs Endrét.

— **Nem lehet használni a német mozdonyokat.** Megírta az Uj Kelet, hogy a CFR. központi vezérigazgatósága hónapokkal ezelőtt 280 német mozdonyra tett megrendelést. Már a mozdonyok elosztására nézve is történt megállapodás és a kolozsvári kerület husz gépet kapott volna. Az összes felmerült közlekedési bajok indokát, az export és import egyre jelentkező akadályait hozzáértő szakemberek csak a közlekedési eszközök hiányával magyarázták. Érthető tehát az öröm, amellyel az új mozdonyok hírére fogadták a szállítási mizériákkal küzdő termelők és kereskedők. A német mozdonyok a szerződés értelmében most kerültek volna leszállításra. Az első mozdony tegnap délután jött át Halmi határálmáson. A mozdony futtatók volt és tehervonatához kapcsolva „hidegen” szállították. A műszaki felügyelők hamarosan észrevették, hogy a romániai sínek teherbíróképessége még kisebb, mint amennyire számították. Az új típusú gőzmozdony mindenütt törte a gyenge állapotban lévő vaspályát, Nagyvárad után a mozdony kiugrott a sínről és kevés híján az egész szerelvény kisiklott. A pálya rendbehozása oly sokáig tartott, hogy a Bukarestbe igyekvő személyvonat nyolc órással később érkezett a fővárosba. A használhatatlannak bizonyult amerikai mozdonyok körül még alig csendesült el a botrány hullámai, a CFR. a közlekedés javulására váró közönségének új megelégedéssel kedveskedik. A német mozdonyok is használhatatlanok. Nem csoda, hogy ilyen üzletkötések után deficitel zárul a vasút évi mérlege és az sem meglepetés, ha a vasut nem veheti figyelembe a tisztviselők magasabb fizetési kívánásait.

— **Elveszett százezerleves akta.** Szombaton délelőtt 11 és 12 óra között a kolozsvári itélőtábla szolgálja több aktaesemélyt a központi rendőrkapitányság épületében lévő postahivatalba, ahol az átvételkor kiderült, hogy a 184/12—1922 számú aktaesemélyt közben elvesztett. A belevél iratok értéke meghaladja a 100 000 levet. A királyi tábla elnöksége az esetet bejelentette a rendőrségnek, amely ezután is felkéri az aktaesemély megtalálóját, hogy azt a nyomozással megbízott Cetz detektív kezébe juttassa.

— **Házasság.** Schwartz Mancikát Nagyzelindről eljegyezte Grósz Herman Nagyvárad. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **A marosvásárhelyi zsidó nőegylet népnepélye.** A marosvásárhelyi zsidó Jótékony Nőegylet június 18-án nagyszabású népnepélyt rendez az Erzsébet-ligetben. Az ünnepély rendezői közel kétszáz közreműködőt kérnek fel; a műsor legfényesebb pontjai a huszonkét személyű leány és 11 óriás és 11 törpéből álló fiú csapat humoros mérkőzése lesz. A népnepélyt a jövődelmért részben árva segélyezésére és részben a felállítandó munkatanfolyamok céljaira fordítják.

— **Rigában letartóztatták Zinovjev feleségét.** Rigából jelentik: Zinovjev feleségét letartóztatták, mert vasuti jegyét hamis pénzzel akarta kifizetni. A szovjetkötvet intervenciójára a népbiztos feleségét szabadonbocsátották.

— **Hajóösszetűkzés a német hadgyakorlatokon.** Berlinből jelentik: A sassniti tengerészeti manőverek alkalmával a Hannover-cirkáló összetűkzött a XVIII. számú torpedórombolóval, amely súlyosan megrombolódott. Tíz tengerész meghalt.

— **Károly király életbiztosításai.** Bécsből jelentik: Egy francia lap híradása szerint Károly király családjának nyomozó helyzete megszűnt, mert a király halála folytán lejártak azok az életbiztosítások, amelyek több milliót hoztak volna a királyi árvának. Schager Albin dr., a királyi vagyonbéli igazgatója ezt a hírt a leghatározottabban megcáfolja és kijelenti, hogy Károly király a következő biztosításokat kötötte: az osztrák Phönixnál 1918 január 31-én egy millió koronát Adelhaide hercegnő részére, 1934 január 31-től esedékes évi 55 ezer koronás részletekben. Az osztrák Ankernél 1918 május 26-án félmillió koronát Ottó trónörökös részére, 1934 február 20-tól esedékes évi 29 600 koronás részletekben. Ugyancsak az Ankernél 1918 május 31-én félmillió koronát Félix kir. herceg javára, 1934 május 21-től esedékes 18.537 K részletekben. Az osztrák Generale biztosító társaságnál 1918 május 31-én félmillió koronát Ottó részére, 1932 február 20-tól kezdődőleg járó 31.000 koronás évi részletekben. Ugyanott 1918 május 31-én félmillió koronát Félix részére 1936 május 31-től járó 20 363 K részletekben. A Magyar Általános biztosító Rt.-nél Róbert főherceg részére 1918 február 8-án egymillió koronát, 1935 február 8-tól járó évi 58.330 K részletekben.

— **Határcidens öt halottal.** Belgrádból jelentik: Egy fascista csapat Costav mellett átlépte a jugoszláv határt, de a szerb határőrség visszakergette őket. Erre két olasz század megtámadta a szerb őrséget. Az olaszok bajonettel támadták, de visszaverték őket, mire öt halott és sok sebesült veszteséggel visszavonultak.

— **Bulgária soroz — a szövetségesek tiltakoznak.** Bukarestből jelentik: A „Viitorul” szerint Bulgáriában holnap kezdik meg a sorozóbizottságok működésüket az 1923. évi kontingens felülvizsgálására. Tudvalevő, hogy a békeszerződés értelmében Bulgáriának nincs joga hadkötelezettségen alapuló hadsereg tartására, amit a bolgár kormány úgy jászott ki, hogy behozta az általános munkakötelezettséget, amely nem más, mint rejtett katonakötelezettség. A besorozott embereket tiszták képzik ki. A szövetséges bizottság tiltakozott a bolgár kormány rendelete ellen és követeli a békeszerződés megtartását.

— **Román-cesh közös vámhivatalok.** Bukarestből jelentik: Június elsejével Románia és Csehszlovákia között közös vámhivatalok lesznek a következő helyeken: Hosszamező, Visóvölgy és Marmaros-Tiszafő.

— **Megnyitott az eucharisztikus világgongresszus.** Rómából jelentik: Szerdán délután nyitotta meg a pápa körülbelül harmincezer ember jelenlétében a huszonhatodik eucharisztikus kongresszust a Belvedere udvarán. Vannuti kardinális felolvasta a pápa emlékiratát, amelyben azt a kívánását foglalta ki, hogy ebből a kongresszusból induljon ki a népek igazi egyesülése és a világbéke helyreállítása.

— **Az újjászervezett zsidó kórház-élelmező bizottság.** A kolozsvári ortodox Chevra Kadisa (Jehudit vezetése alatt álló) kórházélelmező bizottsága a napokban tartotta nagy érdeklődés mellett évi beszámolóját, melyen az elnöki megnyitót Feuerstein Béni méltatta a bizottság munkáját. Kezdetben huszhuszonöt, jelenleg pedig 75—80 beteg kell rituális étellel ellátnia a bizottságnak. Czerjék Hermann a beteg üdvözlését tolmácsolja. Indítványára az értekezlet jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Neumann Mórné elnöknek, Guttman Péterné, Weisburg Emilné, Spéter Mózesné, Enzweig Samuné, Salamon Hermanné, Mezey Lajosné, Frei Lajosné, Zélig Samuné, Czerjék Hermanné, Blum Lola, Friedmann Gizi, Hirsch Margit, Lefkovits Lola, Hirsch Ida, Mihály Ersei, Rosenzweig Antal, Izrael Fülöp, Feuerstein Béni, Czerjék Hermann, Grünwald Izidor bizottsági tagoknak, Mózes Elek jegyző és Glancz Armin pénzeszedőnek. A megüvekedett munkára való tekintettel a meglévő bizottság a következőképp egészítetett ki: Hivataltól Rosenzweig Antal. Pénztárnok Spéter Mózesné, ellenőr Salamon Hermanné, gondnok Izrael Fülöp, gazda Czerjék Hermann, tisztelőbeli titkár Weisz Jenő, jegyző Mózes Elek. Ügyvezető bizottság: Freis Lajosné, Zélig Samuné, Mezey Lajosné, Enzweig Samuné, Hirsch Hermanné, Sajovits Náthánné. Választmány: Glasner Akibáné, Weisburg Emilné, Janovits Vilmosné, Deutsch Lipótné, Léda-rer Albertné, Schwartz Ignácóné, Simon Józsefné, Gerő Zoltánné, Farkas Lajosné, Náftáli Simonné, Weinstein Benecionné, Schwartz Mórné, Grünwald Izidorné, Herskovits Imréné, Friedmann Gizi, Hirsch Margit, Boskovits Jolán, Blum Lola, Lefkovits Lola, Mihály Ersei, Hirsch Ida, Grünfeld Lajosné, Faikás Izsákné, Iadig Zsigmondné, Reiter Arthur, Indig Mór, Feuerstein Béni, Grünwald Izidor, Rocz Izsák. Az értekezlet köszönetét fejezte ki mindazoknak, kik pénzbelileg vagy természetbeni adományokkal hozzájárultak a bizottság munkájához. Az ügyvezető bizottság minden héten kedden délután 3 órakor Szentlélek-utca 1 szám alatt ülést tart, amikor minden érdeklődőt szívesen lát.

— **Kolozsvári zsidó festő kiállítása Csernovichban.** Egy fiatal kolozsvári festő, Izrael Dávid, akinek képeiről az Uj Kelet már megemlékezett, kiállítást rendezett a csernovicei Toynbichalleban. A tárlat a városban jó benyomást tett és a sajtó meleg szavakkal emlékezik meg a tájképekről, különösen pedig a csendéletéről, amelyeknek témáját Izrael a zsidó család köréből vette. A negyven kiállított vászon közül Izrael többet eladott már csernovicei és a fővárosba érkező vidéki művészbarátoknak.

— **A repatriálói hivatal átutalták a sziguranca hatáskörébe.** A belügyi reszort felosztásával kétségessé vált a központi repatriálói hivatal sorsa is, amely tudvalevőleg a néhai rendőrfőigazgatóhoz tartozott. A belügyi reszort megszűnésével a repatriálói hivatal ügyét egy mostanában megjelent rendelet megoldotta. A rendelet az egész hivatalt, főnökötől, tisztviselőktől, szolgálótól áthelyezte az Allambiztonsági Hivatal vezérigazgatóságának hatáskörébe. A rendelet végrehajtását azonnal meg is kezdték és a központi repatriálói hivatal, amelynek vezetője különben a jövőben is Puticium prefektus marad, még a mai nap folyamán átköltözködött a sziguranca vezérigazgatóságának Honvéd-utcai épületébe. Hogy a jövőben a repatriálásokat milyen módokat és rendszer mellett engedélyezik, az Bianu Jenő dr. vezérfelügyelő rendelkezéséről függ.

* **A kereskedelmi Utazók Országos Egyesülete.** Központ Oradea-Mare, alakuló közgyűlését folyó évi június hó 4-én délelőtt 9 órakor a Kereskedelmi csarnok nagytermében tartja. Fenti egyesület alapszabálytervezete szerint minden kereskedelmi tevékenységgel foglalkozó egyén tagja lehet. Felkértek a t. kartársak, hogy az alakuló közgyűlésen minél számszerűbben résztvevni és ebbeli szándékukat táviratilag Kertész Emil Oradea-Mare, Teleky-utca 34. lakásról való gondoskodtatás végett közölni szíveskedjenek.

* **„Oh jaj megfojt az ez átkozott köhögés”, Egger mellpasztillái csakhamar meggyógyítanak.** Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Fehér, vászon és bőrcipők

tisztítására nélkülözhetetlen az **Alba** cipőfehérítő, **Färbol** cipőfestékek és cipőfolttisztító, valódi angol **cipőkérőmek** a legolcsóbban bevásárolhatók a

„RÓZSA”

nagydrogéria és vegyszeti gyárt. detail üzletében Cluj, Piata Unirii (volt Mátyás király tér) 26. szám. Telefon 7—91.

K

A maros elnök és

Mint m formátlan a dőbent em fut végig te szál titakoz sőtét és ellen: ismer z adban élir mégis csak a légben s orőek leg káprázása v tévedésbe e kisértő bo göze. És h fogunk szőre egy kőzire elnöke irt a hideg ne szemét képr a régen eltá kányakonyhá szó, egytelle foszlik az huszadik sz kisértetek. vásárhely polgára meg képen küldő jedelmében

Gróf püspök u doz jubile munkássá erdélyi m iránti hála a felekeze lésának a léserkölcs turának, e tesítését k rendelkeze katolikus szegénysze való külfö gatasban részesülni

Hittköz közül évt gatják a ségéből e náziúmot, és kiváló mos nagy nak. Neki doinnak nagyrésze abban a slapító M ját körüls Ezeket kételkedő akik a le között is tunk ott, kodni és hűek mar és ha az gyújtásé hozzájárul alapítvány által ann **בי שרוב** mányos b Maros

Tehát Sz sárhelyi zsidó véri szeret hogy áldoz gyökerező n tegyék ezt vénél fogva népiskoláink oldalról feny rosvásárhely a „vallásérk katolikus gi intézkedései fosztani a családjainak köröket ne birni, nemso zsidó gyerm relére tanit hitközségi vallásérköles kultúra fáj.

Kisértetjárás

A marosvásárhelyi hitközségi elnök és a Majláth-kollégium

Mint mikor kisértetjárásnak óráján formálisan alakok rajozták körül a megdöbben embert s luddörös borzongás fut végig testen és lelken. Minden idegszál tiltakozik régen volt emberi életünk sőtét és oktatás babonacsötevényei ellen: istennek hála, a huszadik században élünk. És hogyha kisértetóránban mégis csak csontvázak zörgését halljuk a légtérben s bőrnünkön átfut a borzongás: örökök legyünk a hitben. Szemnek káprázása volt csak ez és érzelmeink tévedésbe esése, a régi babonából föl-kisértő boszorkánykonyhák énelvítő főze. És hogyha most egy köriratot fogunk szöszereint leköszölni hasábjainkon, egy köriratot, melyet zsidó hitközség elnöke írt alá: meg ne döbbenjünk, hideg ne fusszon rajtunk keresztül, szemtelaprátató kisértetjárás az egész, a régen eltemetett és elfeledett boszorkánykonyhák énelvítő gőze: egy bátor szó, egyetlen megrázkódás és semmibe foszlik az egész. Istennek hála, a huszadik században élünk: nincsenek kisértetek. A körirat, melyet Marosvásárhely minden tekintélyes zsidó polgára megkapott és amelyet kuririzum-képen küldöttek be hozzánk, egész terjedelmében így hangzik:

Gróf Majláth Gusztáv Károly püspök ur öméltségére negyedszázados jubileumának öröme és áldásos munkásságának megörökítésére, az erdélyi magyarság és az egész fűpásztor iránti hálaadatoságtól, aki mindenkor a felekezeti béke és egyetértés vallásának apostolaként áldozott a valláserkölesben gyökerező magyar kultúrának, egy „Majláth-alapítvány” létesítését határozta el, melynek egyik rendelkezése szerint a helyi római katolikus főgimnáziumban tanuló öt szegénysorsú növendék felekezetre való különbség nélkül hathatós támogatásban és tandíjmentességben fog részesülni.

Hitközségünk tagjainak gyermekei közül évtizedek óta igen sokan látogatják a Majláth püspök áldozatbeszéréből emelt római katolikus főgimnáziumot, amely a multban is derék és kiváló polgárokat — köztük számos nagyságot — adott az országnak. Nekünk tehát hálaival kell gondolnunk ama intézetre, amely fiaink nagy részét nevelte és neveli ma is abban a fenkölt szellemben, amely az alapító Majláth püspök történelmi alakját körüsitugározza.

Ezeket szem előtt tartva, nem kételkedem abban, hogy mi zsidók, akik a legválságosabb körülmények között is mindig az első között voltunk ott, ahol a kulturáért buzgólkodni és áldozni kellett, továbbra is hűek maradunk e nemes tradícióhoz és ha az alapítványi tőke most folyó gyűjtése során Cimed felkértené a hozzájárulásra, ugy sziveskedjék az alapítvány növelésében a bölcsünk által annyiszor hangoztatott מפיני שמים elvénél fogva is, hogyományos bőkezűséggel résztvevni. Marosvásárhely, 1922 május hó.

Hittestvéri szeretettel: Schwartz Antal, hitközségi elnök.

Tehát Schwartz Antal, a marosvásárhelyi zsidó hitközség elnöke, hittestvéri szeretettel föl hívja a zsidókat, hogy áldozzanak a valláserkölesben gyökerező magyar kultúra oltárán. És tegyék ezt „mipné darché salom elvénél fogva is”. A zsidó tanításeteket, népiskoláinkat és középiskoláinkat ezer oldalról fenyegeti pusztulás. De a marosvásárhelyi zsidó hitközség elnökének a „valláserkölesben gyökerező” római katolikus gimnázium fáj. A kormány intézkedései kényerétől fogják megfosztani a zsidó tanítókat és tanárok családjainak százait és ha a hivatott köröket nem sikerül jobb belátásra bírni, némsokára alig lesz hely, ahol a zsidó gyermekeket a héber betűi ösmo-retére tanítsák: de Schwartz Antal hitközségi elnöknek mindenekelőtt a valláserkölesben gyökerező magyar kultúra fáj. Erdély zsidó népének

egyetlen iskolai szervezete, a Tarbut, hihetetlen anyagi nehézségekkel küzdök: de a marosvásárhelyi zsidó hitközség elnöke, a Majláth püspökről elnevezett római katolikus gimnázium részére gyűjt zsidó pénzt. Igen, erről a hitközségi elnökről egyóbként is hallottunk már és ugyancsak gyűjtésekkel kapcsolatban. Mikor elmúlt purim ünnepe a zsidó iskola növendékei a nemzeti alap javára gyűjtöttek filléretket, Schwartz Antal hitközségi elnök hatalmi beavatkozással tiltotta el a gyűjtést. A vártengerből, pogromokból menekülő zsidó árvák és özvegyek részére nem szabad a zsidó gyermekeknek gyűjteni, de a valláserkölesi alapokon nyugvó katolikus gimnázium részére a zsidó hitközség elnöke hittestvéri szeretettel kéri meg a zsidókat.

És mintha csak tudatosan akarna arcu csapni minden zsidó érzelmet: kifejezetten, hangsúlyozottan a valláserkölesi alapon nyugvó katolikus gimnázium részére. És mintha csak tartana tőle, hogy a hívek esetleg nem vennék észre a pofont, még odabigyeszi a három héber szót: „mipné darché salom”. Álljon csak itten magyar fordításban is: „a békesség kedvéért”.

„Európa új marneí csata előtt áll”

Génuától Hágáig. A német politika útja

Az Uj Kelet berlini munkatársától

Berlin, május 25. Ma már Berlinben is kezdik belátni, hogy a génuai konferencia nemcsak hogy nem vitte előbbre Németország ügyét, hanem még a német németközi helyzetét sem javította meg. Ma a kommunizmus is őszintén megvallják, hogy a rapallói szerződés, amely az antant helyzetét volt hivatva meggyöngyíteni, eskis Oroszország hatalmi állását erősítette. Az orosz „üzletlen” kereshet a német tőke és a német militarizmus néhány megmaradt exponense (mint ahogy tudjuk is, hogy Stinnes hosszú keze és Bauer tábornok karja máris Moszkváig ér), de a német külpolitikai helyzet nyugat felé továbbra is bizonytalan maradt, mert ma is a mindenkori francia politika agresszivitásától vagy enyhülésétől függ. Csicserin elsöporté Barthou érveit, Rathenau ügyes sakkhuzásnak vélte a német-orosz egyezményt, pedig „Poincaré — la Guerre” — ahogy a francia ellenzék nevezi — ma is ur és diktátor hazájában, a „Wacht am Rhein” pedig még mindig szenegeáli négerékből kerül ki.

Mit hozott Génuai a német gazdasági élet számára? Semmit. Mit hozott Rapalló? Semmit. Oroszországtól ma nehéz valamit természetben kapni. Az orosz külkereskedelmének tendenciája ma nem fordul a rosszvalatáju Németország felé s ha ujból megindul az orosz gabonatermelés, akkor sem Németország piacán lendít. Ma a német fogyasztást óriási mértékben redukálták; a német piacnak huszonégy százalékkal kevesebb gabonára és hatvan százalékkal kevesebb húsra van szüksége. Németország a minimálisra csökkentette az étvagyát. Maradna tehát a sok-sok koncesszió, amelyből a német tőke valóban nem fog elesni. Az urali bányák, a kaukázusi petróleum és az északi erdők bőséges nyereségét, biztos számadást ígérnek Németország nyugtókéjének. De az eddigi tapasztalat bizonyítja, hogy a német tőke a forradalom óta csak azért vállalkozik a külföldön, mert ilyenformán

elkerülheti a nagy jövedelmi adók megfizetését.

Mint aki azt mondja: hiszen tudja mindenki, hogy adakozások nem ószinte, de hiszen mi zsidók mindig is gyávák voltunk és mit nem tennénk meg, csak hogy békességben hagyjanak. Még a valláserkölesi alapon álló katolikus gimnáziumnak is pénzt adunk. Hiszen nagyszerű intézmény ez. A mi gyermekeink is ott tanulhatnak. Alighanem Schwartz Antal hitközségi elnök is a katolikus Majláth-gimnáziumban tanult. Ott nevelődhetett belé ez a nagy zsidó érzés. Szép kerek pofon ez a marosvásárhelyi zsidóság arcán. Köszönjük meg. Vagy hogyha mégis, ha ők is ugy éreik, hogy ez a körirat, ez a hang, régen mult időknek felkísértő csökevénye csak, ha a ránk virradt új korhoz méltóan ők se hisznek már kisértetek visszajáró hitkében, hát akkor legyenek erősek hitükben és rázzák föl magukat a megdöbbenésből. És hogyha végig olvasták azt a köriratot, melyet hitközségük elnöke küldött szíjjel köztük, hideg ne fasson rajtuk keresztül, sirjából kikívánkozó kisértetjárás az egész, régen eltemetett, elfeledett boszorkánykonyhák énelvítő gőze és csak káprázat: egy bátor szó, egy kemény megrázkódás és semmibe foszlik az egész.

Eat pedig az adó- és hadikárpótlást fizető német nép nem köszöni meg. A „Vorwärts” és a „Freiheit” ma vezércikkben foglalkoznak ezzel az új veszedelemmel. A demokrata lapok nem törődnek ma még a kérdés „mellékesnek” vélt részleteivel, Stinnesék pedig mind a nyolevannégy lapjukban „az orosz kincsek kiaknázásáról” írnak dieshimnusz.

Ezalatt az orosz diplomácia — most már mint egyenrangú nagyhatalom — teljes gözzel készül a hágai tanácskozásokra. A berlini orosz misszió köréből nyert információim szerint

Csicserin ki akarja kényszeríteni a szovjet elismerését,

ha másképp nem megy, a titkos cári okmánytár nyilvánosságra hozatala révén. Ez a leleplezés különösen Poincaré személyét érintené kinosan, mert a napnál világosabban

bizonyítaná Poincaré háborus uszító szerepét.

A franciák Hágában mindenesetre szorongatott helyzetbe kerülnek. A német közvélemény nem akarja észrevenni, hogy a franciák hadikárpótláskövetelése nem a győztes arroganciáján vagy egyes politikusok reváns-gyűlöletén alapszik, hanem Franciaország gazdasági életének helyreállítására szolgál. Nagyon kevesen tudják ma Németországban, hogy a francia budget a jóvátételi fizetések terhére (valóssággal a medve bőrére) eddig

80 vagy 100 milliárd frankot adott ki, ami német pénzben 2000, vagy 2500 milliárd papírmárkának felel meg,

másszóval a háboru előtti német nemzeti vagyon egynegyedrézének. De Németországnak ma ép oly létérdeke, hogy a versaillesi béklyóktól szabaduljon és hogy legalább az anyagi megkötöttségétől feloldják, mint ahogy a francia gazdasági élet szüksége, hogy a hadisarc minél előbb befolyjon.

Anglia kétségkívül a karmester szerepét vitte a génuai koncerten. Nem szivesen látta, hogy Oroszország a zenekarban a primhegedűt

já'sza, de nem támogathatta a francia álláspontot sem, amely ma homlokegyenest ellenkezik az angol nép érdekeivel. Európa munkanélküli munkásainak felét ma Anglia szolgáltartja, ugyazakkor pedig a radikális angol munkásság mindnagobb nyomást gyakorol Lloyd Georgera, akitől az angol ipar és az angol nép érdekeinek védelmét követelik. Ha sikerül a német valutát megjavítani, (és ez csakis a jóvátételi fizetések csökkentése révén lehetséges!) akkor Anglia ismét versenyképes lesz a nemzetközi piacon. Jól tudja ezt az angol munkás és az angol gyáripár legfőbb képviselője. Csak a Northcliffe-sajtó uszít a francia barátság és a némeifalás érdekében.

A németek Hágától várják, hogy végre a józan ész és a megegyezés szelleme kormányozzon Európában. Hágában nem lehet Génuát folytatni és az a tény, hogy az orosz kérdés a konferencia legfontosabb problémája, máris biztató jelenségnek mondható. Egyelőre azonban Németország is a különtárgyalásoktól várja, hogy Franciaországot engedékenységre bírja.

Lloyd Georgeot Párisba érkeztek nem üdvözölték hivatalosan,

most másoldalról próbálja a megértés szellemét diadalra juttatni. A nagy küzdelem megkezdődött. „Ma még megtörténhet a csoda” — írja Léon Blum a „Populaire”-ben, Európában új marne-i csata előtt áll. A német generálisokat visszavertük Páris alól. A német diplomátákat ne kergessük vissza!

A három nyugati ország sajtója latolgatja az eshetőségeket. A negyedik nagyhatalom, Oroszország, hideg megfontolással ül le a hágai zöldasztalhoz. Az oroszoknak nincs veszténivalójuk.

Faludi Iván

Zsidó könyvtárakból nem hiányozhat S. J. Agnon regénye: És a meggörbedt kiegyenesedik...

Ismét komoly az ir helyzet

London, május 27. (Lux.) Dublinban a helyzet nagyon komoly. Grafith és Duggan képviselők Angliába utaztak, hogy a függetlenségi párt és a sinefinisták közötti megegyezésről tárgyaljanak Churchill miniszterrel. Collins később utazik Londonba. Ezzel kapcsolatban a „Pall Mall” vezércikkben foglalkozik az új kérdéssel és megállapítja, hogy ha a jelek nem esznek, a sinefinista pártnak nincs más törekvése, minthogy háboruba keveredjék Ulsterrel, vagyis polgárháború akar Irországnban felidézni.

Lengyelország és a kisantant

Páris, május 27. A „Temps” bécsi tudósítója interjut közöl Skirmunt lengyel külügyminiszterrel. Az újságírónak a miniszterrel való beszélgetéséről az a véleménye alakult ki, hogy Lengyelország általában együtt halad a kisantanttal, de egyelőre nem hajlandó semilyen formális kötelezettségeket magára vállalni. Az osztrák-lengyel tárgyalásokról Skirmunt kijelentette, hogy azok csak szorosabbá tették a két ország közötti jó viszonyt.

Véres zavargások Rómában

Róma, május 26. Egy nemzeti hősnök tisztelt bersaglieri katona temetésén, amelyen a hatóságokon kívül az összes hazafias egyesületek résztvettek, zavargások törtek ki. Amikor a menet a Népház elé ért, a nyitott ablakokból és a szomszédházak tetőzetéről megdöngölték a katonákat és a rend fenntartására kirendelt katonákat. Három ember meghalt, ötvenen megsebesültek. A harcok egész éjjel folytatódtak. A rendet végre páncélaulokkal állították helyre. Az utcai harcokból kifolyólag több kommunisztát letartóztattak, mire kikiáltották az általános sztrájkot. A sztrájk azonban csak huszonégy óráig tartott.

Hermann, tiszteletos, jegyző Mózsaotság: Freis Lajos, Mezey Lajosné, Hirsch Hermanaé, Választmány: Glasburg Emília, Janoch Lipóné, Lédaritz Ignáoné, Simoniné, Farkas Lajosné, Mezey Gézáné, Weinstein Berné, Grünwald Izuriné, Friedmann Boskovits Jolán, Its Lola, Mihály Grünfeld Lajosné, ndig Zsigmondné, Mór, Feuerstein, Rozz Izsák. Az fejezte ki mindlog vagy termései hozzájárultak a Az ügyvezető nekden delúntatá 1 szám alatt minden érdeklődöt

zsidó festő kiáll. Egy fiatal kolozsvid, akinek kémmár megemlékezett a csernovici tárlat a városban és a sajtó meleg meg a tájképedig a csendeletemáját Israel a vette. A negy on közül Israel csernovici és a főéki művészbará-

hivatalt átutalták örébe. A belügyi kétségessé vált hivatal sorsa is, néhai rendőrt. A belügyi el a repatriáló mostanában megkülönböztetés nélkül hathatós támogatásban és tandíjmentességben fog részesülni.

Utazók Ország pont Oradea-Mare, folyó évi junius órakor a Kereske-teremben tartja. Apszabálytervezete kedelmi tevékenységén tagja lehet. artársak, hogy az minél számszabbeli szándékukat nil Oradea-Mare, ról való gondosközni szivesked-

ez az átkozott pasztillái csakha- Kapható min- és drogériában.

és bőrcipők özhetetlen az Fárboi cipő- tisztítók, valódi k a lego'csöb- lhatók a

SA' gyészeti gyár n Cluj, Piata és király tér) ton 7-91.

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!
2 vagon olasz cérna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák. Szállítunk legolcsóbb napl árban postal szétküldéssel.
Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

KÖZGAZDASÁG

A Rothschild-csoport csak a román állami bonokat konvertálja

Az utódállamok versenye angol és amerikai kölcsönökért. Románia és Magyarország Amerikában kísérleteznek

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

Az utódállamok és elsősorban Románia kölcsönének ügye élénken foglalkoztatja a külföldi pénzpiacot. A nyugati államok sajtójának közgazdasági rovatában hetek óta az utódállamok kölcsöntörékvészeiről cikkeznek és a legkülönbözőbb módon kommentálják a kölcsönkérő államok pénzügyi megbízottainak párisi, londoni, zürichi és római pénzkapacitásokkal folytatott tárgyalásait.

A legújabb bukaresti táviratok szerint a román kormány és a Rothschild-féle bankkonzorcium közti tárgyalások csak részben vezettek sikerre. Eddig még ismeretlen okok miatt meghiúsult a nagy angol kölcsön ügye, amennyiben az angol érdekeltség csupán a román állami bonok konvertálását vállalta. Természetesen a bonok konvertálása csak részben oldaná meg a román gazdasági krízist és a kormány sürgős teendője marad a nagy kölcsön megszerzése. Erre vonatkozólag most Vintila Bratianu amerikai tőkés csoportokkal lép érintkezésbe, amint hogy a többi utódállamok is Amerikában keresnek hiteket.

Az utódállamok e törekvésének talán lesz is valami eredménye, mivel az angol és az amerikai tőke az ottani ipari pangás miatt kénytelen lesz külföldön elhelyezkedni. Amerika mindig hangoztatja teljes érdekeltségét az európai ügyekben és vezető bankjai mindig azt mondják, hogy addig nem adnak európai államoknak kölcsönt, amíg a politikai differenciák nincsenek elintézve és az államháztartások egyensulya helyre nem áll. Mindazonáltal Csehszlovákiának, Jugoszláviának és Prága városának sikerült kölcsönöket szerezni.

Az első kölcsönt Csehszlovákia kapta. A hitel összege 10 millió fontra ruggott és 96 50 es kibocsátási árfolyama mellett 8 százalékos kamatot kell Csehszlovákiának évente fizetni érte. A kölcsönt a hitelezők a vámbevételek s a dohányjövődék jövedelmével biztosították. 2.800.000 fontot Londonban, 500.000 fontot Amsterdamban, 6.700.000 fontot pedig Amerikában jegyezték a kölcsön összegéből. A kibocsátás a londoni Rothschild-házon kívül a Baring Brothers és a Schöder bankházak finanszírozták.

Jugoszlávia Amerikától 8 százalékos 100 millió dolláros kölcsönt kapott. Ennek a kölcsönnek kibocsátási árfolyama 86 50 volt. A kölcsönből 60 millió dollárt az Adria-vasút építésére kell fordítani, 40 millióért Amerika vasútépítéséhez szükséges anyagot szállítja. Az utóbbi napokban Prága városának is sikerült kölcsönökhöz jutnia. A londoni Helbert Wagg és társa banktól másfél millió fontot, a newyorki Kuhn Loeb és társától viszont hét és fél millió dollárt kapott. Ezek azok a kölcsönök, amelyeket angol-amerikai tőkés csoportok az utódállamoknak eddig folyósítottak.

Ausztria ugyan már kapott egyizben kétféle millió fontot Angliától, ez azonban még csak kezdete annak a nagyszabású pénzügyi tranzakciónak, amelyet Ausztria a londoni bankokkal és az amerikai Morgan-házzal szeretne lebonyolítani.

Az amerikai és angol kölcsönök után való versenyzésből természetesen Magyarország és Románia sem maradhatnak ki. Ez annál érthetőbb, mivel ez a két ország még sokkal inkább rá van utalva a külföldi kölcsönökre, mint az SHS. királyság és Csehszlovákia. Románia amerikai kölcsöntörékvészeiről eddig bizonyosat nem lehetett megállapítani. Pénzügyi

körökben a legkülönbözőbb hírek keringenek. Ezek alapján azonban meg lehet állapítani azt, hogy Románia is komolyan törekszik egy amerikai kölcsön elnyerésére és bizonyára ezzel van összefüggésben a „Viitorul“ cefolata, amely tagadja, hogy Bratianuék megállapodtak már a Rothschild-csoporttal.

Belföld

(x) Szabaddá teszik a gabonakereskedelmet. Bukarestből írják: A drágaság ellen megindult akciót a kormány erőlyesen folytatja. Az üzérkedés megszüntetésének egyik fontos intézkedése a szabadkereskedelem rendszeresítése, amellyel egyidejűleg megszüntetik mindama gátló rendelkezéseket, amelyeknek kijátszása táplálta a spekulációt. Az „Adeverul“ szerint Bratianu Vintila, Constantinescu és Sassu miniszterek között megállapodás jött létre, mely szerint a szabad gabonakereskedelmet — a búzát kivéve — helyreállítják. A kérdést véglegesen a pénzügyminiszter visszaérkezése után fogják elintézni. A legfőbb gazdasági tanács megállapította, ha a belföldi fogyasztás szükségletét nem tudja biztosítani a kontingentálással, újabb modalitást fog bevezetni. Eszerint az állam a kiviteli illetékeket úgy fogja megállapítani, hogy a mezőgazdasági termények illetéke — a búzát kivéve — nagyobb lesz a tengerire és árpára, kisebb pedig a zabra és rozsrá. Az illetékek oly módon lesznek megállapítva, hogy az egész mennyiség kivitele lehetetlen lesz és így biztosítani fogják a belföldi szükségletet. A gazdasági tanács konstata, azt is, hogy az ez évben várható búzatermés aligha elégíti ki a belföldi szükségletet, minél fogva a búza-export lehetetlen lesz.

(x) Román benzin Franciországnak. Bukaresti jelentés szerint tegnap az iparminisztériumban értekezlet volt, amelyen a pénzügyi és iparügyi államtitkárok vettek részt. Az értekezleten a Franciországnak szállítandó benzinnel tárgyaltak, kapcsolatban egy esedékes adósság megfizetésével.

(x) Harmincmillió a beszarábiai vasutaknak. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter harminc milliót bocsátott a CFR. rendelkezésére a beszarábiai vasutak normális nyomtávolságra való átalakítására. A beszarábiai vasutak tudvaleg — mint volt orosz vasutak — szélesebb nyomtávolságúak a közép-európai normális nyomtávolságnál.

(x) Összeírják a Romániában élő volt ellenséges állampolgárok vagyonát. Bukarestből jelenti a Lux: Az iparügyi minisztérium elrendelte a volt ellenséges államok Romániában lakó polgárai vagyonának pontos összeírását. Ez a rendelet összefüggésben van a német gazdasági delegáció bukaresti tárgyalásaival. Eddig a következő főbb pontokról történt megbeszélés: a Banca Generala által kibocsátott kétféle milliárd és egyszáznegyvennyolcmillió lei értékű bankjegyek fedezete, a berlini Reichsbankban letétbe helyezett 283.000.000 aranylei visszafizetése, a semlegesség idejében Németországnak szállított élé-

miszerért járó 400.000.000 lei kiegyenlítése. A tárgyalások során Németország nagyobb összeget ajánlott fel Romániának, ha a kormány a romániai németek vagyonát a zárlat alól feloldja, de a kormány kijelentette, hogy ez a kérdés ép úgy, mint a hadikárok megtérítése a jövőtételi bizottság hatáskörébe tartozik.

(x) Mely adókat hajtják be Erdélyben? A pénzügyminiszter — mint Bukarestből jelentik — elrendelte, hogy Erdélyben az új adók közül csak az F és G cédularis, valamint a fényüzési és kereseti adót kell behajtani, a többit a régi magyar adótörvények szerint kell megfizetni.

(x) A Simplon menetdíjait frankban kell fizetni. Bukarestből jelentik: Junius elsejétől a Simplon és az Orient expressz menetdíjait nem frankban, hanem leiben fogják számítani. Az új jegyárak a romániai vonalakon a gyorsvonatok menetdíjainak kétszeresei lesznek.

(x) Tárgyalások Bukarestben a monarchia vasuti anyagának felosztásáról. Bukarestből táviratozzák: A fővárosba érkezett Scoti angol ezredes, a volt osztrák-magyar monarchia vasuti anyagának felosztását végző szövetségi bécsi bizottság tagja, hogy a romániai illetékes körökkel a vasuti anyag átvétele kérdésében tárgyaljon. A CFR. vezérigazgatója elkészítette Románia kivánságait magában foglaló memorandumot, amelyet átnyújtott az ezredesnek.

Külföld

(x) A magyar és az osztrák gazdaság viszonya. A „Budapesti Hírlap“ legutóbbi gazdasági szemléjében a következőket írja: „A magyar pénz tizenháromszor annyit ér, mint az osztrák. Jegyforgalmunk egy paránya annak, amivel Ausztria dicsekedhetik. Mi éllemzni tudjuk magunkat; Ausztria kölcsönkenyében él. És értékpapirjaink árképződése mégis teljesen Ausztriától függ, mert a budapesti tőzsde a bécsi tőzsdén lemennek az árak, ha Bécsben tüntetés van, ha kilátás van arra, hogy szocialisták neveznek ki osztrák pénzügyminiszternek, vihar rázza a budapesti tőzsdét. A bécsi tőzsde étlapja határozza meg a magyar értékpapirok árát. Ennek oka egészen világos, Ausztriában több az üzleti szellem, mint nálunk, ezenkívül pedig Ausztria számára nyitva áll a világ, mi pedig még Pozsonnyal, Nagyváradal, Kolozsvárral, Araddal és Temesvárral is alig érintkezhetünk. A mi telefonunk hiába csilinggel, kint nem hallgat rá senki a mi távirtdahivatalkaink ujjai skármilyen fűgén kopognak, kint csak tehervonatlassusággal vesznek róla tudomást. Szóval el vagyunk vágva, el vagyunk szigetelve a világtól, csak Ausztria tüdején át tudunk lélegzeni.

Szabadkézből eladó

Szilágsomlyón a Herzfeld-féle ház. Ezen ház áll: 1. 2 nagy lakásból (egyik 3 szoba, konyha stb. esetleg rögtön elfoglalható.) 2. Terménykereskedésre igen alkalmas, emeletes terményraktárak. 3. Pékség felszerelve. 4. Nagy borpince és mellékhelyiségek. Venni szándékozők forduljanak ajánlataikkal Mandl Mór (Marosvásárhely) Targu-Mures címre. 3878-1

Kereskedők figgelmébe!

Allandóan nagy raktár harisnya, rövid, galanterie és acéláruban. D. M. C. himzópamut. Garantált 400 yardos (kutyafejű) cérna.

Glória nagykereskedés Cluj, Calea Regele Ferdinand 30. Széki-palota. Interurban telef. 549

Dick Jakab és Fia céghez

Cseh-, Német-, Angol- és Lengyelországból

4 vagon

kézműáru érkezett, melyet a mai naptól versenykivüli engross árjegyzék szerint ajánlunk

Métere

30.000	m. függönyre való vászon 80 cm. széles	13— lei
20.000	m. I. molino 80 cm. széles	24— „
23.000	m. I. francia molino 80 cm. széles	25— „
30.000	m. színes kreton ud-ia, színes angol ingzefir ..	19— „
22.000	m. sima és divatos színekben	25— „
25.000	m. dirndli voile	25— „
40.000	m. nyári zeug 130 cm. széles	52— „
15.000	m. nyári zeug simpla	32— „
10.000	m. grenadin 130 cm. széles minden színben ..	65— „
50.000	m. stikkelt és petyes svájci batiszt	45*50 „
12.000	m. wassertuch 2/3 széles	28*50 „
15.000	m. rumburgi vászon 2/3 széles	27*50 „

Darabja

40.000	drb. reclam fejkendő	10— lei
30.000	drb. zsebkendő	4— „
30.000	drb. Stikkelt se-lyemszélű „Ternő“ kendő	27*50 „
50.000	drb. munkás zsebkendő	4— „

Vidéki

megrendelések utánvét mellett pontosan eszközöltetnek

SZINEL

Bárd (Bemutat házbán.) dik darab vári mag kár és két prem nuak, ho is, legjobb sérletnek rabjaihoz határozot irodalmi tásai, sem nek. Mes nak is ba feleségét esabító l és megme új életre feleségét megosalta tudja elvi rendüsége megállása férfi, m megrajzol nem. A asszony a megerber Midebhe nések gy a stilus e amit Tara kogásai va csak foko Forgács a belédöntan Poór Lili (a huga) tak a ber momentu Szakács Leówey, Aranka é

Vasárnap d 10-ed Vasárnap e (Dete) Napi Hétfő: Sher helyá Kedd: A (Után szám) Szerda: Der bérlet Csütörtök: Erzsi Felem 22. sz vezető Péntek: A helyá Szombat d. helyá Szombat est. Erzsi Felem 23. sz tésre Vasárnap d. kurta Katic és G6 Mérés Vasárnap est játéka bérlet Hétfő d. u. Gózon val. M Hétfő este: Gyula mter-h Kedd: Rigol énekés emelt Előad a ajtókat a másorra megvált

Előadás

GR vilanyerő legújanyosa konyhai fels Plata M. Vite

Az Ipar Elváll

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Bárd Oszkár: Professor ur.
(Bemutató a kolozsvári magyar színházban.) Két esztendő alatt harmadik darabját hozta színre a kolozsvári magyar színházban Bárd Oszkár és ha visszagondolunk előbbi két premierjére, meg kell állapítanunk, hogy most bemutatott darabja is, legjobb esetben csak színpadi kísérletnek nevezhető. Sőt, előbbi darabjaihoz mérten a Professor ur határozott visszaesést mutat. Sem irodalmi előjait, sem emberi meglátásai, sem színpadi szépségei nincsenek. Meséje sovány és újságríportnak is banális volna. A professor feleségét elesábitja az aszisztens, a csóbitó lelkiismereti furdalást érez és megmérgezi magát, a professor utóéletre kelti a haldoklót és hűtlen feleségét megfojtja: nem azért, mert megcsalta, hanem azért, mert nem tudja elviselni az asszony alacsonyrendűségének gondolatát. Az alakok meglátása teljesen elhibázott. A két férfi, mindennek mondható Bárd megújulásában, csak férfiaknak nem. A két nőszereplő, a hűtlen asszony és az asszony húga még a legemberibb alakjai a darabnak. Működésük még hozzájárul a történetek gyakori valószínűtlensége és a stílus elviselhetetlen dagályossága, amit Tárai az a zsenis állandó zokogásával és testi vonaglásaival csak fokozott. A professor szerepét Fenyves adta. Sok életet ő sa tudott odaönteni. A két női szerepét Pár Lili (a feleség) és Bródy Böske (a húg) töltötte be. Ők ketten voltak a bemutató egyedüli vigasztaló momentumai. Kiseb szerepekben Székely Andor, Lengyel Vilmos, Löwey, Nagy Gyula, Issó, László Anka és Táray Böske játszottak.

MAGYAR SZÍNHÁZ

heti műsor

Vasárnap d. u. Kis grizett. (Operett-ujdoncság 10-edszer. Olcsó helyárakkal.)
Vasárnap este: Sherlock Holmes kalandjai. (Detektív-dráma. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 150. szám. B.)
Hétfő: Sherlock Holmes kalandjai. (Rendes helyárakkal. Napi bérlet 151. szám. C.)
Kedd: A Marsall. (Ujdoncság, 7-edszer.) (Utána: Bajazzók.) (Opera-bérlet. 21. szám. Opera-helyárakkal.)
Szerda: Denevér. (Rendes helyárakkal. Napi bérlet 152. szám. D.)
Csütörtök: A szevillai borbély. (B. Sándor Erzsi kamaranékesnő első föllépésével. Felemelt helyárakkal. Opera-bérlet 22. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Péntek: A zsába. (Vígjáték-reviz. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 153. szám. A.)
Szombat d. u.: A mámor. (5-edször. Olcsó helyárakkal.)
Szombat este: Hoffman messi. (B. Sándor Erzsi kamaranékesnő föllépésével. Felemelt helyárakkal. Opera-bérlet 23. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Vasárnap d. u.: Délutáni kabaré. Falu végén kurta kocsmá. Színész nem ember. Katica. Magánzámok. (Berky Lili és Gőzon Gyula együttes vendégjátéka. Mérsékelt helyárakkal.)
Vasárnap este: Drótostót. (Berky Lili vendégjátékával. Premier-helyárakkal. Napi bérlet 154. szám. B.)
Hétfő d. u.: Kis király. (Berky Lili és Gőzon Gyula együttes vendégjátékával. Mérsékelt helyárakkal.)
Hétfő este: Nani. (Berky Lili és Gőzon Gyula együttes vendégjátékával. Premier-helyárakkal. Napi bérlet 155. C.)
Kedd: Rigoletto. (B. Sándor Erzsi kamaranékesnő harmadik föllépésével. Felemelt helyárakkal. Opera-bérlet 24. sz. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

A műsorra tüstöt előadások jegyei előre megváltatják a színház pénztáránál.

Előírások hitelesített Űrmértékek
nagyban gyártása 1296

GRÜNWALD JAKAB

vilányorőre berendezett gyárat a n legutányosabbban szereshetők be. Ugyanott könyhat felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Pata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Valutapiac május 27-én

TŐZSDÉK	Lei	csok kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	hengy. unárka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		295 280	52 50	1325 1325	27 28	740 760	160 146	1950 1750	645 663	202	102	380 147	145 147		99	
Bécs valuta deviza		197	36	940	1970	535		1255	450	3650		252				
Prága valuta deviza			1820 18	471 474	989 994	268 270	55 50	652 652	231 232	74	3815 3910	127 127	52 5237	2023	8530	1341 1345
Berlin .. valuta deviza		55450		2650	5320	1510	20250	35	1291			29050	11250			
Zürich .. valuta deviza		1005	176			2735	550	63		18750		13	524			
Paris.... valuta deviza		21 1/2	37 1/2		20950	56 1/2	1/2		4874				1097			
Budapest valuta deviza		580 567	1571 1580	293 29250	74 74	15450 155	4225 4775	815 800	36+0 36+0	1152		1950	807	320		

Stern József és Testvére

Kefegvár Rt. Debrecen.

Elvámoit raktára és vezérképviselete egész Románia területére 1326

Rózsa Rezső cégnél

Oradea-Mare, Nagypiac-tér 5.

Vidéki megrendelések postán eszközözítetnek

Németországból érkezett

nagyobb mennyiségű

festékaru

u. m.

**Marx-lakkok,
Zinkweiss,
Ultramarin,
vegyi és
földfesték,
szobafestő
minták,**

művészfestékek

Olcsó árak!

Rados & Co

festéknagykereskedés, CLUJ, Cal. Reg. Ferdinand 21. Telefon 692.

Bárdos Jenő

(Au Bon Gout) Főter 4.

Összes párisi szövet, selyem, kabát, toilette és divatujdoncságai 1282 megérkeztek.

Telefon: 917.

Olcsó árak!

Diszpenzálóknak

médjukban van nagy tétel

berndorfi

alumínium

főzőedény

jutányos beszerzésére.

Nagybani ár 60 L. kg.-kint

J. Wapner

ház- és konyhaedények

nagy raktára Bukarest,

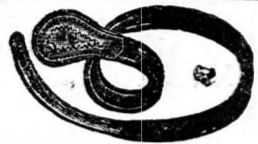
Cal. Victoriei 64

str. Lipscani 73

Kepes Elek orvosi kölszerész

Oradea-Mare, Saz-passage

Ajánlja saját készítményű sérvkötőt, haskötőt stb. Női és férfi övszerek nagyraktára

Schönberger, Spitz & Co.

Oradea-Mare - Nagyvárad
Nagypiac-tér és Reáliskola u. sarok

Kötőt-, szövőt-, rövid- és norinbergi áruk nagykereskedése

Olcsó árak!

1312

GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!

Ujrafoncsorozás ! ! ! !

Fintükrök raktára ! ! !

Tükrök és butorüvegek minden

méret és modell szerint készülnek

ENGROSISTAK DETAILISTAK

legolcsóbban vásárolhatnak a

1312

PROGRESS

rövidáru import cégnél

Oradea-Mare Nagypiac-tér 5

Üzletáthelyezés!

Értesítjük tisztelt üzletfeleinket, hogy üzletünket Zöldfa-utca 8. szám alá (Komlós Testvérekkel szemben) helyeztük át, hol az legnagyobb mértékben május hó 10-én megnyitottuk.

Blum Testvérek

rövidáru nagykereskedők, Nagyvárad. Telefon 703.

Feuerstein I.

textil, kötött és rövidáruház
Cluj, Str. Reg. Maria 12.

DMC himző pamut L 4-50

Gyermek zokerli minden színben lei 9. Mindenféle női és férfi harisnyák a legjobbak és legolcsóbbak

Imre Lajosnál

Wesselényi és Szép-u. sarok. Intr. telefon 549.

Az Ipar és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság Strada Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 49. sz. Elvállal átutalásokat Magyarországra, Németországra és Csehszlovákiába napi v. fix ár mellett

SPORT

A bajnokság mai vasárnapja

Az Uj Kelet tudósítójától

A kolozsvári sportkerületben a mai vasárnapon eldöntésre kerülő ifjúsági, szövetségi díj, első- és másodosztályú bajnoki mérkőzésekre a Birák Bizottsága pénteken este tartott ülésén küldte ki a bírőkat. A mérkőzések a következő sorrendben kerülnek eldöntésre:

Kolozsvár. Rendező egyesület: Haggibbor.

Kispálya d. e. 9 órákor CCFR ifj.—KKASE ifj. bajnoki. Bírő: Moldován.

Kispálya d. e. 11 órákor Univerzitatea II.—Haggibbor II. Szövetségi díj. Bírő: Petru Sándor.

Kispálya d. u. 3 órákor KAC II.—KMTÉ II. Szövetségi díj. Bírő: Haas Erich.

Kispálya d. u. 5 órákor KKAS II.—CCFR II. Szövetségi díj. Bírő: Mezei Géza.

Nagypálya d. u. 1 órákor Aesculap—TSC II. o. bajnoki. Bírő: Winkle István.

Nagypálya d. u. 3 órákor Haggibbor—Univerzitatea I. o. bajnoki. Bírő: Konez Rudolf.

Nagypálya d. u. 5 órákor Victoria—MMTE I. o. bajnoki. Bírő: Czinezer Imre.

Marosvásárhely: MTK—MCFR I. o. bajnoki. Bírő: Adorján Odón.

Torda: Elit—Törökös barátságos. Bírő: Grimm Kálmán.

A bajnoki mérkőzések során a legnagyobb érdekfűzés a Haggibbor—Univerzitatea találkozása iránt nyilvánul meg. A bajnokság 63. fordulójában az Univerzitatea 2:1 arányban győzött. A mai mérkőzésen mindkét csapat új összeállítással kísérletezik és ismerve mindkét csapat sima és fair játékmodorát, nívó küzdelmet várunk, amelynek kimenetele teljesen nyílt.

A marosvásárhelyi MTE meglepetést szerezhet a Victoriával szemben. A kolozsvári bajnokságnak minden erejét össze kell szednie, ha meg akarja menteni a két pontot. A Victoria csapatát rendkívül kimerítették az eddig lejátszott erős mérkőzések, úgy hogy a játékosoknak feltétlenül pihenőre van szükségük.

A másodosztályú bajnokságban az Aesculap kemény ellenfele lesz a tordai csapatnak, utóbbi győzelme ennek dacára valószínű.

A szövetségi díjmérkőzések során a két vezető egyesület második csapatát találkoznak. A mérkőzés teljesen nyílt, győzni a szerencsésebb és kitartóbb csapat fog.

Labdarugás

A Comitetul Regional rendkívüli ülése. A kolozsvári kerületi bizottság pénteken este újabb ülést tartott, amelyen Salvan Virgil labdarugó- és atlétikai szakosztályi elnök, valamint Morar Teofil szövetségi kapitány lemondását tárgyalták. Végleges döntés nem történt. A Comitetul Regional ma, vasárnap délelőtt

újabb rendkívüli ülést tart, amelyen határozni fognak Salvan Virgil és Morar Teofil örökének betöltéséről. Ezen az ülésen fogják kinevezni a játékgyelemlen ellenőrző bizottság negyedik tagját és előadóit is és így komolyan remélhető, hogy a kerületi sportszövetség szerveinek működése e héten már kezdetét vette.

Petrozsényi Sport Club—Törökös (Arad) 5:0. A Petrozsényi Sport Club barátságos mérkőzés keretében vendégül látta az aradi Törökös csapatát, amelyet 5:0 arányban győzött le.

Nagyszalontai SC—Bihorul 2:1 (2:0). A Nagyszalontán megtartott barátságos mérkőzésen az NSC megérdemelten győzött. Az első félidőben az NSC két gólt ér el, a Bihorul a második félidőben tíz emberrel játszó NSC ellen csak egy gólhoz jut. A szalontai csapatban Erdős kapus, Répási, Domján, Zsák és Bordás tüntek ki. Erelőtlen bírő volt Geröly Ferenc.

Atlétika

A KAC ifj. atlétikai versenye. A Kolozsvári Atlétikai Club június 4-én rendez meg első ifjúsági atlétikai versenyt.

A katolikus főgimnázium torna-versenye. A kolozsvári katolikus főgimnázium tanulói ifjúsága ma, vasárnap délután 5 órai kezdettel tartja meg évszázadi tornaversenyét. A szertornán kívül buzogány- és bot-szabadgyakorlatok, atlétikai számok és csapatverseny szerepelnek a műsorban. A versenyszámok között a gimnázium énekkara fogja szórakoztatni a közönséget.

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: FRATERNITAS nyomdával.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

A Medgyesi Talmud-Thóra Egylet Elnökségétől

Pályázat.

A medgyesi talmud-thóra egyesület pályázatot hirdet egy hittanúri állásra, az a hitoktatás minden ágában jártassággal bír és az német nyelven tanítani képes. Az állás azonnal kezdésre várható. A pályázatot a Medias, 1922. május 22.

Az egyesület nevében:
Robitzek József,
elnök.

3885-1

Pályázat.

A piski-i ujonnan alakítandó Izs. Hitközség keres egy hittanúri állásra, az a hittanúri minden ágában jártassággal bír. Fix fizetése havonta 800-1000 lei, szabad lakás és a szokásos mellékjuttatások.

Ezenkívül egyes családoknál hitoktatást is el kell látni, melyért megállapodás szerint külön lesz díjazva.

Utiköltséget azonban csak a megválasztottnak térítünk meg.
Pályázati kérvények alulírott címre küldendők be.
Piski, 1922. május 21.

Nuszbaum Lajos
(Piski) Simerita

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Utilevelhető 48 óra alatt láttatkoz. Felelős hirdetőket és fényreklámhirdetőket. Fodításokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-1

Kássa Albert
Gép- és elektro-technikai 1288
műszaki vállalata
Cluj, C. Victoriei 99.

IRÓGÉPEK
Van szerencsém értesíteni a t. c.-t, hogy külföldi tanulmány utamról visszatérve Piata Mihail Viteazul 41. szám alatt írógépjávió műhelyt nyitottam, ahol bármilyen rendszerű író, számoló és írógépek javítását és takarítását elvállalom. Ugyanígy román-magyar és német beüresítéssel való átalakítását. Raktáron tartok mindennemű írógépeket, kellékeket és a legelsőbbrendű külföldi gyártmányú írógép-szalagokat. Levélbeli hívásra kimegyek, 3669-1
Becces pártfogását kérve maradtam tisztelettel:
Finkler Antal,
írógép-műszerész. P. M. Viteazul 41. Babos-palota a nagy vashid mellett.

Cukorka és csokoládé raktár
Lusztig és Nussbächer 1277
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.

Wieni Irodánk
és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szonok—Biharkeresztés—Békéscsaba és Kötvegyanban felállított saját exposituraink után **köibér kikötése mellett 5—10—15 napi** határidőn belül Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza **darabára és vagonrakomány** szállításokat vállalunk
Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Rotenturm Str. 12. Oradea-Mare Rimandoci-u. 12. Orsova Danapart. 1276

Meteor
palagár rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kitünő minőségű 3457-1
asbestpaláját

APRÓHIRDETÉSEK
Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lei. Jellegű hirdetésre semminemű felvilágosítás nem duk. A bérkező ajánlatok helyi hirdetésnek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kíván címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltőség fizetendő. 3405-1

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Főlével hely Friedmana hírlapiroda. 3405-1

Festék gyárhoz, amely már üzemben van, nyersanyag bőven van, megnagyobbítás céljából társ keresetnek. Cím a kiadóhivatalban. 3401-1

Béza fürdő az orth. 3405-1 vendégfogadást megnyit. Márk Herman Dés. 3897 1

2 1/2 és 1 1/2 m. hosszú 80 cm. széles és 4 m. hosszú 2 1/2 m. széles perzsa szőnyeget és 2 pár függönyt vennék. Hügelné, Regele Ferdinand 73. sz.

41 éves lovassági kapitány 4 tagú családdal (19—17—13 éves fiúk és 10 éves leányka) házzelvezetőt keres, aki a francia, német nyelvet jól bírja. Feltétlen jó családból, jó megjelenésű 32—36 éves urhölgyet. Hadiözvegyek előnyben. Ajánlatok igények kel Munieanu Oradea-Mare, Str. Arany János 1. Etajul 1. 3814-1

Óvadékkal azonnali belépésre keresek nagyobb vállalatnál, részvénytársaságnál, ügykezelő, pénzügyi, raktári vagy ezekhez hasonló bizalmi állást. Román, magyar, német nyelvet beszélek. Cím a kiadóhivatalban. 3843-1

BURGONYA vagontelekben kapható. Singer Aronnál, Oradea Mare, Zöldfa-utca 8.

Mérlegképes főkönyvelőt keres ipari részvénytársaság felvételi igényeket és eddigi gyakorlatot is feltüntető részletes ajánlatok. Azonnali belépésre jeligen a kiadóhivatalba kéretnek. A román nyelven jártasak előnyben részesülnek.

Mérlegképes könyvelő és német gyors- és gépirőst keresetnek. Irásbeli ajánlatok személyesen nyújtandók be Sigmund Aschenberg, Călea Regele Ferdinand 85.

SÁMSON-BÖRGYÁR
Gyulagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3—86, lakás 8—87. szám

Modernül berendezett **TIMÁR-MÜHELY** telekkel együtt eladó. Nagyobb vidéki városban szoba, konyha azonnal átvehető. Értekezni: Dávid Hermann bórüzletében, Cluj, Piata M. Viteazul 38.

Refúttas Ü hitelesített palac-Üborhás VE lok és poharak, Tábla G függő és fali lámpák
raktárról azonnal megrendelhető
Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-ter) 39. Telefon: 9—54.
En-gros! En-detail!

Minden józan ember ma csakis belföldi árut vesz a magas külföldi valuták miatt.

Május 22-én kezdődött **SCHERER KÁROLY ÉS FIAI UTÓDAI GROMEN & HERBERT** nagyszabású posztógyárának cluji lea-
katában a kitünő minőségű **Streich és Kamgarn** szövetek elárulítása. Cluj, Babos-palota (Nagyszamos-vashid mellett).

Csakis garantált tiszta gyapjú szövetek kerülnek eladásra.

„Fraternitas” nyomda kiadása. Cluj—Kolozsvár.

Szerkesztőségi hivatal és Cluj-Kolozsvár, L. Pop. — Bras

Az Uj Kelet Szerkesztőség — Kiadóhivatal — Nyomda — Tábor osztály — E. N. Sz. —

A kéziratok kiadására a szerkesztőségnek 1000. — Kéziratok elutasítását nem vállaljuk.

V. évfolyam

Frahalac
Nem s az or

Május harmadik politikában. új súlyos törvények köze. A franciák nek bizonyu Poincaré, ho fizet, a franci megkezdik a meglehető his a tényleges f csapatoknak ellátása se tud flegmájukból. mutattak rá h harmincegyedi tonyenak fen váratlanul erős ban, amely r hadisraról é mert az é nem bírja a r

Franciaors került. A fr jóvátétel bórét vagyis minte német márkáv költségvetést, annak a ren ország minde lehet csodálni, val is megfen hogy fizessene ban Génuva ót francia csapatok támogatat amerikaiak ne már-már viss de az újabb visszavonás e ezt azzal ma lenlétükre a akadályozásár álláspont az, magukban n Nemetország között érthető, hogy Franciaod Ruhr-vidéket. tései haladéko tárgyalások be Május ha szünet kritikus

Németors.
London, n Standard” sze azzal a lehet ország nem te Franciaország vidéket, vagy saját elhatáro kormányt, hog szállására vo megötött franc is érvényben rint az angol kezett, amely Franciaorsz nem szállja Párisi jele közölte a sajtó jóvátételi bizo dékes összeg két, vagy négy Németország a folyamatban kell fejezni.